

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2010 - NR 2/55

Czytać i zrozumieć... - oto wyzwanie edukacji! Dzieci Przedszkola nr 35 w Koszalinie (fot. Arch. P-35)

- Rozmowa z A. Kimak-Cysewską o bioetyce	- Podpowiedzi dla edukatorów epoki cyfrowej
- Największe wyzwania edukacji II. dekady wieku	- Plan pracy wychowawczej klas IV-VI
- Czy tablety zmieniają uczenie się w szkole?	- VII Międzyszkolny Konkurs Fotografii Dziecięcej
- Zdolny uczeń w świetlicy szkolnej	- Indeks „NE” za rok 2009 – cd.

Koszalin – luty - marzec 2010

SPIS TREŚCI

- Zaproszenie na wiosenne zespoły metodyczne CEN – 2010	3
- Jak rozmawiać z uczniami o problemach bioetyki? Rozmowa z Anna Kimak-Cysewską – nauczycielką biologii, doradcą metodycznym CEN	4
- Artykuł, który warto...! Michał STREFNEL, <i>Szaleństwa ludzkiego mózgu</i>	6
- Aktualność „Europejskiego Roku Innowacji i Kreatywności”	7
- Kto został „Liderem Kreatywności i Innowacji”?	8
- Grażyna HULEWSKA, Pięć propozycji dla szkoły (6) – przedruk z „Edunews.pl”	9
- Red., Można napisać o swojej wymarzonej szkole	9
- Marcin POLAK, Czy tablety zmieniają uczenie się w szkole?	10
- Ferdynand FROISSART, Nie o takie gimnazjum chodziło!	11
- Julian P. SAWIŃSKI, Największe wyzwania edukacji II dekady XXI w. w opinii koszalińskich nauczycieli	12
- Jan KROPIWICKI, Indolencja, niekompetencja czy sabotaż?	14
- Danuta LECH, Zdolny uczeń w świetlicy szkolnej	16
- Zyta MAY, Zdolny uczeń, zdolne dziecko – Artykuły z czasopism część II	18
- 10 odpowiedzi dla edukatorów epoki cyfrowej	20
- Książka, którą warto przeczytać! Szkoła w dobie Internetu	21
- Teresa OGNIĘWSKA, Kącik wychowawczy klasowego. Klasowy kontrakt	22
- Edyta JASIŃSKA-RADZEWICZ, Plan pracy wychowawczej klas IV-VI	24
- Monika NIECKARZ, „Naturalnie się opłaca” – szkolenie dla pracowników administracji samorządowej	26
- Co przeszkadza nauczycielom prowadzić doświadczenia na lekcjach?	27
- Małgorzata THEIS, Informacja o VII. Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 organizowanym przez Szkołę Podstawową nr 7 w Koszalinie	28
--> Indeks „Nauczycielskiej Edukacji” za rok 2009 – cd.	30

Współczesne koncepcje pedagogiczne są skoncentrowane na uczniu jako podmiocie uczenia się, a nie na przedmiotach szkolnych, dostarczających materiału do uczenia się

(L. Kolberg i R. Mayer, *Rozwój jako cel wychowania*, 1993)

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie,
ul. Ruszczyca 16, fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26**. Internet: www.cen.edu.pl Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski, Marek Wardecki - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: Jan Diaczuk, Irena Olszewska-Żywno, Urszula Rusiak, Anna Walkowiak

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

ZAPROSZENIE NA WIOSENNE ZESPOŁY METODYCZNE - 2010

19-20 marca 2010 odbędą się wiosenne zespoły metodyczne połączone XI Targami Edukacyjnymi CEN. Tradycją ostatnich lat jest, że odbywają się one **w Zespole Szkół nr 11** przy ul. Jabłoniowej 23 w Koszalinie. Zapraszamy do zapoznania się z harmonogramem, który na początku marca 2010 wysłano do wszystkich szkół i placówek oświatowych regionu. **Nauczycieli zapraszamy na wiosenne zespoły metodyczne i targi.**

Oto wybrane tematy spotkań nauczycieli na wiosennych zespołach metodycznych.

1. Wychowanie fizyczne – Realizacja treści edukacji zdrowotnej w zajęciach praktycznych wf;
2. Biologia – Indywidualizacja nauczania biologii w gimnazjum. Praca z uczniem słabym i zdolnym
3. Język polski – Światy wyobraźni wierszem pisane. Poezja wobec wszechobecnych mediów;
4. Język francuski – Nowe technologie na lekcjach języka francuskiego;
5. Ekonomia – Podstawowe kierunki projektowanych zmian w kształceniu zawodowym;
6. Religia – Rola katechety w przygotowaniu do egzaminu gimnazjalnego;
7. Historia – Jak skutecznie uczyć historii w zreformowanym gimnazjum?
8. Świetlica – Ciągłość procesu edukacyjnego na przykładzie „Koła barw”.

Nauczycieli fizyki i astronomii zapraszamy w innych, dodatkowych terminach spotkań, tj.:

1. Obowiązkowe doświadczenia uczniowskie w świetle nowej podstawy programowej: 24.03.2010 (środa) godz. 16:00 - CEN sala nr 11;
2. Współczesna pasja – nauczanie fizyki: 29.03.2010 godz. 15:00 - aula Politechniki Koszalińskiej przy ul. Kwiatkowskiego (dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych);
3. Efektywne nauczanie – uczenie się fizyki w gimnazjum: 14.04.2010 godz. 15:00 – CEN sala nr 11.

JAK ROZMAWIAĆ Z UCZNIAMI O PROBLEMACH BIOETYKI?

Rozmowa z Anną Klimak-Cysewską – nauczycielką biologii, doradcą metodycznym CEN

Pani Anno, interesuje się Pani problemami bioetyki. Kilka lat temu na łamach „Nauczycielskiej Edukacji” był Pani artykuł o wybranych zagadnieniach bioetycznych na lekcjach biologii. Co to jest bioetyka?

Termin „etyka” (gr. *ethikos* - zwyczajowy, *ethos* - obyczaj, zwyczaj) wprowadził już starożytności Arystoteles. Współcześnie najczęściej postrzegamy etykę jako zespół norm i ocen moralnych charakteryzujących określone społeczeństwo. Wyodrębnia się również określone systemy etyczne np. etykę katolicką czy etykę zawodową. Mówi się więc także o etyce zawodowej nauczycieli.

Jedną z najmłodszych gałęzi etyki jest bioetyka (gr. *bios* – życie, *ethos* – obyczaj), która wiąże się z najnowszymi osiągnięciami nauk biologicznych i medycznych. Przedmiotem zainteresowania bioetyki są przede wszystkim te sytuacje, w których ingerencja człowieka w przebieg naturalnych procesów biologicznych stanowi zagrożenie dla życia, a zwłaszcza życia ludzkiego. Wśród problemów analizowanych i opisywanych przez bioetyków znajdziemy również problematykę moralnych aspektów ochrony środowiska (etyka ekologiczna).

Anna Klimak-Cysewska – podczas sesji ekologicznej w VI LO w Koszalinie (fot. Arch. LO nr 6)

Jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą o problemach bioetyki?

We współczesnym świecie człowiek coraz częściej staje wobec konieczności wyboru między tym, czego może dokonać nauka, a tym, co powinno się czynić. Pytania o wartości, o sens życia, o prawdę i wiele innych egzystencjalnych rozterek towarzyszy nie tylko młodym ludziom. Nie ulega natomiast wątpliwości, że właśnie wiek dorastania to okres szczególnie intensywnego kształtowania się osobowości człowieka. Wbrew obiegowemu sądowi, że z młodzieżą trudno jest rozmawiać, czas ten daje ogromne możliwości oddziaływania mądrym wychowawcom (rodzicom, nauczycielom, opiekunom). Wystarczy, że posiadają określoną wiedzę w tej dziedzinie i podejmą trud przekazania jej w sposób rzetelny.

Czego oczekują młodzi ludzie od swych nauczycieli biologii?

Młodzi ludzie zadając pytania oczekują uczciwych odpowiedzi. Szczególnie istotna w tych relacjach wydaje mi się tolerancja. Jeśli potrafię odpowiedzieć na pytanie – odpowiadam. Jeśli nie mam zdania lub nie znam odpowiedzi, mówię tyle ile wiem. Jeśli mam inne zdanie, argumentuję je, ale nie narzucam nikomu swego zdania. Takie założenia pozwalają stworzyć szeroką płaszczyznę porozumienia.

JAK ROZMAWIAĆ Z UCZNIAMI O PROBLEMACH BIOETYKI?

Rozmowa z Anna Kimak-Cysewską – nauczycielką biologii, doradcą metodycznym CEN – cd.

Czy młodzi interesują się przeszczepami? Jak o tym rozmawiać z uczniami i czy trzeba ich przekonywać do bycia dawcą organów?

W programie nauczania biologii umieszczono wiele treści, z którymi można powiązać rozważania bioetyczne. W dziale dotyczącym budowy i funkcjonowania organizmu człowieka często poruszane są zagadnienia z pogranicza biologii i medycyny. Mówiąc o przejawach patologii i sposobach leczenia, wspomina się również o przeszczepach organów. To bardzo interesujący temat do rozważań. Młodzi ludzie z reguły nie zastanawiają się nad problemami zdrowotnymi. Kiedy uświadomią sobie, że także w grupie ich rówieśników zdarzają się osoby, których życie zależy od szybkiego i udanego przeszczepu organu, zaczynają poważnie rozważać ten problem. Skąd biorą się organy do przeszczepów? Czy pozyskanie ich wiąże się z ryzykiem dla dawcy? Czy każdy organ można pobrać od żywego człowieka, a jeśli nie, to kiedy można je pobrać? Kto o tym decyduje i na podstawie jakich uprawnień?

Uczniowie pewnie najbardziej interesują się rozmnażaniem się człowieka. Czy pytają np. o problemy dzieci z próbówki czy zapłodnienia „in vitro”?

Inną grupę problemów bioetycznych, które pojawiają się podczas lekcji biologii, stanowią zagadnienia związane z rozmnażaniem i rozwojem człowieka. Zapłodnienia in vitro, procedury postępowania z ludzkimi embrionami, aborcja, badania prenatalne. Tematy te, szeroko komentowane w środkach masowego przekazu, budzą wiele kontrowersji i zawsze rodzą dyskusję wśród młodzieży.

Czy młodzież pyta o klonowanie człowieka, o problemy genetyki i inżynierii genetycznej? Jakie treści bioetyczne są najbardziej ciekawe dla uczniów?

Wydaje się, że za najbardziej interesujące uważa młodzież bioetyczne aspekty inżynierii genetycznej i biotechnologii. Te dziedziny nauki rozwijają się dzisiaj bardzo dynamicznie, czemu wydatnie sprzyja rozwój i zastosowanie technologii informatycznej. Mało kto wie na przykład, że sekwencjonowanie genomu ludzkiego i innych organizmów odbywa się w budynku wypełnionym komputerami, a nie w laboratorium biochemicznym. Coraz częściej przekraczane są dotychczasowe ograniczenia, zarówno w sferze biologii, jak i etyki. Klonowanie, sposoby jego przeprowadzania, realne efekty i przewidywane skutki, to nie jedyne głośnie zagadnienia z tej dziedziny. Manipulacje w obrębie genomów i próby uzyskania organizmów o zmienionych cechach celem stworzenia nowych metod leczenia, też nie są przyjmowane przez wszystkich bez zastrzeżeń.

Bioetyka – to także problemy organizmów transgenicznych. Czy organizmy transgeniczne rzeczywiście są najważniejszą drogą wyżywienia stale rosnącej populacji człowieka?

Z pewnością ciekawe są również odniesienia do etyki ekologicznej. Postępująca chemizacja życia i stale rosnące zanieczyszczenie środowiska naturalnego wywierają wpływ nie tylko na organizmy zwierzęce i roślinne. Czynniki mutagenne stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia człowieka, a wpływając na zapis genetyczny ludzkich komórek rozrodczych, kształtuje też przyszłe pokolenia. Rodzą się pytania, czy organizmy transgeniczne rzeczywiście są jedyną drogą wyżywienia stale rosnącej populacji człowieka? Na jakie bolączki ludzkości może stanowić antidotum terapia genowa? Czy postęp nauki musi zachodzić kosztem cierpienia milionów zwierząt doświadczalnych?

Co, Pani zdaniem, jest dziś ważniejsze w obszarze dydaktyki bioetyki, przekazywanie młodym nowej wiedzy z bioetyki, czy może jedynie zorientowanie ich w źródłach informacji oraz wskazywanie ich uczniom, szczególnie tym, którzy wyrażają chęć pogłębiania swoich wiadomości?

Jestem przekonana, że wymienione przykłady zagadnień pozwolą zachęcić młodzież do poszukiwania odpowiedzi na różne pytania, sprowokować dyskusję w gronie rówieśników. Bardzo ważne jest, by nauczyciel umiejętnie i delikatnie wprowadzał młodzież w te zagadnienia. Powinien przede wszystkim dysponować określoną wiedzą. Powinien także orientować się w źródłach informacji i wskazywać je uczniom, którzy wyrażają chęć pogłębiania swoich wiadomości. Pobudzając uczniów do myślenia i prowokując rozważania nie należy narzucać własnych poglądów. Wystarczy, jeśli potrafimy je czytelnie przedstawić. To samo w sobie stanowi ważny element kształcenia.

JAK ROZMAWIAĆ Z UCZNIAMI O PROBLEMACH BIOETYKI?

Rozmowa z Anna Kimak-Cysewską – nauczycielką biologii, doradcą metodycznym CEN – cd.

Pani Anno, czy więc budzić zainteresowanie uczniów problemami bioetyki, czy może raczej ograniczać ich ciekawość w tych trudnych, często kontrowersyjnych tematach?

Rozważając powyższe zagadnienia, pamiętajmy, że o wartościach wpajanych dzieciom decydują rodzice i oni w największym stopniu powinni wpływać na kształtowanie się osobowości oraz światopoglądu swoich dzieci. Rola nauczyciela sprowadza się tu raczej do budzenia zainteresowań, wprowadzania pewnego elementu niepokoju, który porusza wnętrze człowieka i skłania do poszukiwania własnego zdania. Pewne jest natomiast, że nie uciekniemy od tego typu zagadnień. Nie uciekniemy od trudnych pytań, ponieważ rozwój nauki z każdym rokiem przyczynia się do ich formułowania. Warto o tym pamiętać i być na nie przygotowanym.

Rozmawiał: Julian Piotr Sawiński – redaktor naczelny „NE”

Ważka: zdjęcie Dominiki Terczyńskiej z Pałacu Młodzieży w Koszalinie - III nagroda w kategorii klas 4-6 w VII Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 (fot. Dominika Terczyńska)

ARTYKUŁ, KTÓRY WARTO PRZECZYTAĆ!

Michał STREFNEL, *Szaleństwa ludzkiego mózgu*. „Biologia w Szkole” 2009 nr 6, s.15-27.

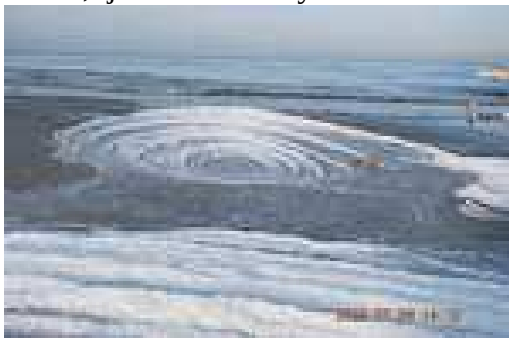
Szaleństwa ludzkiego mózgu – któż z nimi się nie spotkał? Niestety są one coraz pospolitsze. Presja środowiska powoduje, że gubimy się w codzienności, a medycyna jest zwykle bezsilna, bo nie rozumie, dlaczego tak się dzieje. Paradoksalnie znamy wszystkie geny, a umysł, bezpośrednio lub pośrednio przez nie formowany, pozostaje tajemnicą. Ośmielę się twierdzić, że nawet największą zagadką i największym wyzwaniem dla współczesnej biologii (Strefnel 2009).

Autor jest pracownikiem Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN. Artykuł przedstawia kilka bardzo ciekawych tematów „Neurobiologię schizofrenii”. Zawiera kilka ciekawych schematów przedstawiających szlak biosyntezy amin katecholowych, mechanizmy zaburzeń neurotransmisji oraz schematy ludzkiego mózgu do wykorzystania w edukacji biologicznej. Artykuł warto przeczytać, nie tylko dlatego, że jest się nauczycielem biologii (JPS).

AKTUALNOŚĆ „EUROPEJSKIEGO ROKU INNOWACJI I KREATYWNOSTI”

Rok 2009 był **Europejskim Rokiem Innowacji i Kreatywności**. Zdaniem Anny Rękawek (2010), redaktorki naczelnej „Dyrektora Szkoły” zaowocował przeglądem inicjatyw, pomysłów, programów, które rozwijają kreatywność ludzi, przyczyniając się tym samym **do wzrostu innowacyjności społeczeństwa**. Szkoła jest środowiskiem budowania innowacyjnego społeczeństwa wiedzy, a dyrektor uruchamia procesy, które to środowisko tworzą. Może inspirować powstawanie w szkole innowacyjnej kultury, sam też może być twórcą, wypracowując innowacyjne metody zarządzania szkołą. Potrzebna do tego jest wizja i strategia rozwoju szkoły z pełną świadomością celu – **świat potrzebuje ludzi optymistycznych i odważnych**, kreatywnych i innowacyjnych, przedsiębiorczych. Tego można nauczyć się w szkole.

Powodzenie innowacyjnych projektów i działań zależy w dużej mierze od zasobów naszej wiedzy o innowacjach, kreatywnych umiejętnościach nauczycieli oraz o ich pozytywnym nastawieniu do kreatywności i zmian, tj. do zasadniczych zmian edukacyjnych, nie zaś pozorowanych czy pseudoinnowacji (Sawiński 1993).

Zima jest piękna, ale może już odejść – czas na przedwiośnie w przyrodzie i szkole? (fot. [www:mm.koszalin](http://www.mm.koszalin))

W ww. „Niezbędniku Dyrektora” jest interesujące opracowanie dr Jana Fazlagiça (2010) pt. **Innowacyjne zarządzanie szkołą**, w którym przedstawiono następujące tematy:

1. **Dlaczego potrzebujemy innowacyjnej oświaty?**
2. **Czym jest innowacyjność w oświacie?**
3. **Rodzaje innowacji w oświacie**
4. **Twórczość jako warunek niezbędny innowacyjności**
5. **Zarządzanie kreatywnymi nauczycielami**
6. **Kształtowanie postaw proinnowacyjnych przez szkołę – w tym:** a/ Kreatywność a inteligencja, b/ Wytwałość, c/ Kształtowanie szacunku do oryginalności, d/ Umiejętności przywódcze, e/ Bycie osobą godną zaufania, f/ Poczucie własnej wartości, g/ Umiejętność łamania schematów myślowych;
7. **Czy egzaminy zewnętrzne i ocena sumatywna szkodzą innowacyjności w oświacie?**
8. **Bariery stojące na drodze do poprawy innowacyjności polskiej oświaty.** Warto przeczytać! (JPS)

1. FAZLAGIĆ J., *Dlaczego potrzebujemy innowacyjnej oświaty?* „Dyrektor Szkoły” – Dodatek „Niezbędnik Dyrektora” 2010 nr 1, s.2-3.
2. RĘKAWEK A., *Szanowni Państwo*. „Dyrektor Szkoły” – Dodatek do miesięcznika „Niezbędnik Dyrektora” 2010 nr 1, s.1.
3. SAWIŃSKI J. P., *Innowacje a pseudoinnowacje*. „Edukacja i Dialog” 1994 nr 7, s. 20-23.

KTO ZOSTAŁ „LIDEREM KREATYWNOSCI I INNOWACJI”?

O „Liderach Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji 2009 w Polsce”

10 autorów najlepszych projektów zgłoszonych do konkursu „Liderzy Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji 2009 w Polsce” odebrało statuetki i wyróżnienia z rąk Krzysztofa Stanowskiego – podsekretarza stanu w MEN i Karela Bartaka – przedstawiciela Komisji Europejskiej. 25 lutego 2010 r. w Filharmonii Narodowej w Warszawie odbyła się uroczysta gala zamykająca obchody Roku w Polsce.

Celem Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji było uświadomienie wszystkim, że kreatywność i innowacyjność to najważniejsze cechy decydujące o gospodarczym, kulturalnym czy naukowym rozwoju regionów i krajów, ale także o indywidualnym rozwoju każdego człowieka. Patronat MEN otrzymało 261 projektów zgłoszonych przez organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, instytucje publiczne, szkoły, i firmy. Spośród 103 projektów zgłoszonych do Konkursu Komisja wyłoniła 10 laureatów, po dwóch w każdej kategorii.

W kategorii edukacja laureatami zostali Komitet Przestrogi przed Oddzieleniem Rodzica (Kraków) za projekt „Wyalienowani rodzice czytają dzieciom” i Młodzieżowa Rada Miasta Szczecin za projekt „Pozycja Młodzieżowych Rad w Polsce”.

W kategorii „Kultura i sztuka” zwycięzcami są SFeRa modern media solutions (Łódź) za projekt „MegaTotal.pl - innowacyjna społeczność muzyczna” oraz Fundacja Dziedzictwo dla Przyszłości (Podkowa Leśna) wraz z partnerami – za projekt „Festiwal Otwarte Ogrody”.

W kategorii „Gospodarka i biznes” zwyciężyli Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu za projekt „Nowy Folk Design” i Magit sp. z o.o. z Psar koło Wrocławia za projekt „Stworzenie innowacyjnej sieci informacji i reklamy interaktywnej Digital Signage DSnet”.

W kategorii „Nauka i technika” uhonorowani zostali LMT Edukacja – RoboCAMP.pl (Gdańsk) za projekt „Kursy Robotyki i Informatyki dla dzieci RoboCAMP” oraz Polskie Radio Szczecin za projekt „Magazyn komputerowy »Trącić myszką«”. W kategorii „Edukacja” laureatami zostali Małopolski Instytut Kultury w Krakowie za projekt „Oswoić przestrzeń - edycja druga” i Zespół Szkół Nr 26 w Toruniu wraz z Gminą Miasta Toruń za projekt „Rozmawiam chociaż nie mówię – alternatywne sposoby porozumiewania się uczniów Zespołu Szkół Nr 26 w Toruniu” (1).

1.Źródło: „Liderzy Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji 2009 w Polsce” – www.dyrektorszkoly.pl z 01.03.2010.

Czubek rybackiego statku nad Bałtykiem – zdjęcie Ziemowita Nowakowskiego z SP nr 9 w Koszalinie - I nagroda w VII MKFD – Koszalin 2009 (fot. M. Theis)

Interesujące propozycje dla szkoły

Powinniśmy się chyba przyzwyczaić do systemu oświaty będącego w nieustającej zmianie, gdyż tylko wówczas szkoła będzie zdolna nadążyć za zmianami cywilizacyjnymi i technologicznymi, a uczeń będzie miał szanse odnieść sukces na rynku pracy. Oto propozycja kilku zmian, które można wprowadzić, aby polska szkoła potrafiła dotrzymać kroku rzeczywistości pozaszkolnej.

1. Wskazane byłoby wprowadzenie programów wspomagających zarządzanie szkołą oraz zorganizowanie na nowo infrastruktury do nauczania i uczenia się. Chodzi tu przede wszystkim o stworzenie możliwości korzystania z najnowszych technologii informatycznych w dydaktyce: e-dziennik, e-plany lekcji, podręczniki na CD, interaktywne zbiory zadań i ćwiczeń, tablice interaktywne w każdej pracowni itp.

Cele i metody nauki szkolnej muszą wiązać się z przyszłością, a nie przeszłością (żeby nie powiększać przepaści: szkoła – praca. Obecnie zbyt często uczeń otrzymuje wiedzę „przeterminowaną” (1).

2. **Zmniejszenie obowiązkowych godzin w szkole na rzecz indywidualnej nauki w domu.** Zdobywanie wiedzy powinno odbywać się w trybie indywidualnego toku nauczania (interaktywne podręczniki, e-learning). W szkole powinno mieć miejsce uzupełnianie wiedzy poprzez wymianę doświadczeń w grupie. Kontakt z nauczycielem powinien mieć miejsce codziennie, w określonych godzinach również przez Internet – wyjaśnianie i wspomaganie ucznia. Nauczanie byłoby wtedy sterowane przez ucznia zgodnie z jego możliwościami i zainteresowaniami, a nauczyciel dawałby efektywne wsparcie.

3. **Zlikwidowanie oceniania w szkole podstawowej.** Należy opracować zestaw umiejętności i kompetencji w podziale na poszczególne klasy. Uczniowie (i ich rodzice) powinni otrzymywać informacje, co już opanowali dobrze, a co muszą jeszcze dopracować. Nauka w I etapie szkoły podstawowej powinna odbywać się przede wszystkim przez zabawę.

4. **Nauka jak się uczyć, od pierwszych dni pobytu w szkole** – szybkie czytanie, zapamiętywanie, umiejętność robienia notatek przez mapowanie, ćwiczenia usprawniające myślenie, rozwijające pamięć, motywowanie do nauki, panowanie nad emocjami, umiejętność pracy w stresie i jego minimalizacji, poznawanie własnych stylów uczenia się, zasad samodzielnego uczenia się. Powinniśmy pozwolić rozwijać u młodzieży pasję – niech w jednej dziedzinie uczeń ma poważne osiągnięcia, jest wybitny, w innych niech ma średnią wiedzę ogólną.

5. **Nauka zawodu w szkołach zawodowych powinna odbywać się u pracodawcy**, czyli w (nowoczesnych) zakładach pracy. W szkołach sprzęt często jest przestarzały, a i nauczyciel niejednokrotnie nie zna najnowszych technologii i osiągnięć (szczególnie w zawodach technicznych).

Redakcja ww. zachęca do nadsyłania kolejnych propozycji, które Państwa zdaniem przyczyniłyby się do tworzenia bardziej nowoczesnej i skutecznej edukacji w polskich szkołach. Zastanówmy się wspólnie, jakich zmian potrzebuje polska szkoła? (1).

1. HULEWSKA G., *Pięć propozycji dla szkoły* (6) – „Edunews.pl” z 25.01.2010.

MOŻNA NAPISAĆ O SWOJEJ WYMARZONEJ SZKOLE

Już po raz piąty Zespół Szkół nr 11 im. Jana Twardowskiego w Koszalinie zaprasza uczniów do udziału w dorocznym ogólnopolskim literackim konkursie pn. „**Szkoła moich marzeń**”. Konkurs jest adresowany do uczniów klas IV-VI szkół podstawowych i gimnazjów. Każdego roku w konkursie uczestniczą uczniowie z całego kraju. Tak, jak poprzednio, także i teraz zadanie konkursowe polega na napisaniu pracy literackiej – proza lub wiersz – o wymarzonej szkole.

Tekst pracy należy napisać i wydrukować w 3 egzemplarzach (teksty pisane ręcznie nie będą rozpatrywane) i przesłać **do 26 marca 2010** roku na adres: Zespół Szkół nr 11, ul. Jabłoniowa 23, 75-679 Koszalin. Każda praca powinna być opatrzona kartą informacyjną z danymi o autorze, szkole i nauczycielu – opiekunie. Najlepsze prace zostaną nagrodzone i wydrukowane w specjalnym tomiku. Fragmenty będą publikowane na łamach „Głosu Koszalińskiego” (1). Zapraszamy do udziału w konkursie! (Red.).

1. AK, *Szkoła marzeń. Nasz patronat*. „GK” 2010 nr 48, s. 7.

CZY TABLETY ZMIENIA UCZENIE SIĘ W SZKOLE?

Tablety są już obecne na rynku kilka lat. Gdy trzy lata temu odwiedzałem w Dublinie firmę Intuition pokazano mi niewielkie urządzenie, na którym wgrana była pełna baza wiedzy potrzebna chirurgom do wykonywania najbardziej skomplikowanych operacji. Taki m-learning z użyciem tabletów stał się już ważnym narzędziem wspomagającym pracę profesjonalistów (1).

Czy tak będą wyglądać tablety? (fot. www.edunews.pl)

Dziś tablety mają szansę stać się narzędziem edukacyjnym dla milionów osób. Wszystko za sprawą pojawienia się właśnie na rynku najnowszych urządzeń firm Apple (iPad) i Lenovo (IdeaPad U1). Według wielu komentatorów, multimedialne tablety będą najbardziej pożądanym gadżetem w 2010 r. Czy tylko gadżetem? Na pewno nie – to są wysoko wydajne urządzenia, które doskonale mogą służyć indywidualnej edukacji.

Idea tabletu jest prosta. Można w uproszczeniu powiedzieć, że jest to 50% laptopa (notebooka), a dokładnie sam reagujący na dotyk ekran (najczęściej wielkości zeszytu A4), będący bardzo wydajnym i wielofunkcyjnym komputerem. Lżejszy niż laptopy, przenośny, mieści się w teczce, torebeczce, tornistrze, który zabiera do szkoły uczeń szkoły podstawowej (1).

Z ww. wynika, że teraz trzeba zadać sobie pytanie, czy szkoły powinny jeszcze inwestować w stacjonarne komputery, czy może trzeba poczekać jeszcze trochę i za chwilę zacząć kupować tablety?

1. POLAK M., *Tablety zrewolucjonizują edukację?* – Edunews.pl – z 29.01.2010

„OTWARCI NA ZMIANY” – KONKURS ROZSTRZYGNIĘTY!

Koszalińska SP nr 18 zdobyła wyróżnienie w konkursie MEN „**Otwarcie na zmiany**”. Wyróżnienie otrzymała podczas konferencji, która odbyła się w Poznaniu w sali kongresowej Międzynarodowych Targów Poznańskich. Tam podsumowano projekt „Wdrażanie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół”. Projekt dotyczył ujawnienia swoich dobrych praktyk szkolnych. Udział przedszkoli i szkół w tej rywalizacji wymagał opracowania i przedstawienia na internetowej stronie własnych praktycznych działań dotyczących rozwiązań dydaktycznych, opiekuńczych i organizacyjnych związanych z wdrażaniem nowej podstawy programowej. W realizację projektu w SP nr 18 było zaangażowanych, obok dyrekcji szkoły, szereg nauczycieli, w tym m.in. **Małgorzata Sandułow**, wychowawczyni klasy I, z którą - jako najlepszym wychowawcą roku 2009 - Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji” przeprowadziła wywiad prezentowany na naszej stronie www.cen.edu.pl – „Informacja pedagogiczna – Nowe wywiady”. Warto zobaczyć i przeczytać. Gratulacje dla koszalińskiej „osiemnastki” (Red.)

TO NIE O TAKIE GIMNAZJA CHODZIŁO!

W poprzednim numerze „Nauczycielskiej Edukacji” prezentowany był artykuł pt. „Dlaczego gimnazjum budzi emocje?” (nr 1/54, s.11). Oto jedna z ciekawszych odpowiedzi na jego treści. Jego autorem jest dr Ferdynand Froissart, wieloletni nauczyciel, współtwórca tamtej reformy edukacji, wicekurator gdańskiej oświaty w latach 1990 - 1996. Redakcja zaprasza nauczycieli do ujawniania swoich opinii na temat działalności polskich gimnazjów.

We *Wstępnym Projekcie Koncepcji Rozwoju Szkolnictwa Zawodowego* opracowanym przez, powołany decyzją Ministra Edukacji Narodowej prof. Henryka Samsonowicza z 8 sierpnia 1990 r., zespół – składający się doświadczonych nauczycieli i dyrektorów renomowanych szkół z całej Polski, przedstawicieli świata nauki i związków zawodowych - któremu przewodniczyłem, po raz pierwszy oficjalnie ukazały się 2 warianty (w tym autorstwa NSZZ „Solidarność”) zreformowanego systemu szkolnictwa, zawierające w proponowanych strukturach **gimnazjum ogólnokształcące**. Bezpośrednią opiekę nad ww. zespołem sprawowała ówczesna wiceminister edukacji dr **Anna Radziwiłł**. W uzasadnieniu przywrócenia gimnazjum stwierdza się, że docelowo samodzielne lub połączone z liceum gimnazjum powinno w trakcie edukacji, dostarczać informacji o szczególnych uzdolnieniach uczniów (preorientacji zawodowej). Dopuszczano w bardzo wyjątkowych przypadkach, na okres przejściowy, przyłączanie gimnazjów do szkół podstawowych.

Analizując problem przykładowo od strony wychowawczej wiadomo bowiem, że w jakimkolwiek systemie szkolenia istnieją poważne tendencje gnębienia młodszych kolegów przez ostatnie roczniki. Tego rodzaju praktyki występują szczególnie wyraziście w trakcie odbywania służby wojskowej. Z psychologicznego punktu widzenia zestawienie uczniów gimnazjum z rozpoczynającymi naukę kolegami wydaje się być – w ww. sensie – szczególnie niekorzystnym. Przygotowanie wysoko kwalifikowanej kadry nauczycielskiej dla potrzeb tak rozumianego gimnazjum było podstawowym warunkiem jego właściwego funkcjonowania. W ten sposób absolwenci gimnazjum mogliby, za fachową radą, podejmować dalszą naukę w systemie uwzględniającym w znacznie szerszym niż obecnie zakresie kształcenie sprofilowane.

Wiadomo, że nauczanie na wysokim poziomie w liceum wszystkich uczniów, we wszystkich przedmiotach, na dodatek w stosunkowo licznych klasach skupiających uczniów o różnych uzdolnieniach, jest bardzo kosztowne i raczej niemożliwe. Tymczasem lewica po przejęciu władzy nie była zainteresowana wprowadzaniem nowatorskich, trudnych w realizacji założeń tego elementu reformy oświaty ze względu zarówno na prawicowe autorstwo reformy, jak i niepopularne zmiany dotyczące reorganizacji szkół. Oficjalnie powoływano się na zbyt duże koszty wprowadzania gimnazjów zgodnie z założeniami reformy oświaty. W rezultacie powstały niechciane przez samych twórców reformy **swoiste hybrydy** będące połączeniami gimnazjów ze szkołami podstawowymi.

Bardzo dobrze przygotowani do pracy w szkołach podstawowych, w licznych wówczas szkoleniach, dyrektorzy szkół podstawowych na ogół chętnie zgadzali się na przyłączanie gimnazjów, przekazując ich prowadzenie wicedyrektorom.

Stan ten – w dużej mierze - trwa do dzisiaj. Dostarczające nauczycielom szkół podstawowych godzin do etatów, **traktowane po macoszemu gimnazja**, o których mówi się, że w zasadzie powielają wiedzę ze szkoły podstawowej, nie mogą spełniać zadań, dla których powstały. Nie oznacza to, że w krajobrazie polskiej edukacji nie ma gimnazjów dobrze i bardzo dobrze funkcjonujących.

Jestem przekonany, że w obliczu narastających problemów wychowawczych działania powinny pójść **w kierunku uzdrowienia gimnazjów**, ze względu na fundamentalną rolę, jaką powinny one spełniać w polskiej edukacji.

dr Ferdynand Froissart, wieloletni nauczyciel,
wicekurator gdańskiej oświaty w latach 1990 - 1996.

NAJWIĘKSZE WYZWANIA EDUKACJI II DEKADY XXI WIEKU W OPINII KOSZALIŃSKICH NAUCZYCIELI

Nauczyciele są różni i rozmaite też są ich opinie o największych wyzwaniach edukacji. Ciekawe, czego obecni nauczyciele obawiają się najbardziej, czego się boją, a co uważają za największe wyzwanie edukacji II dekady XXI wieku? Czy jest nim lęk przed wykorzystywaniem zasobów Internetu i cyfrowych narzędzi edukacyjnych? (4)

Oto wyniki sondażu opinii wybranych nauczycieli praktyków oraz doradców i konsultantów.

→ Jakie jest największe wyzwanie edukacji informacyjnej II dekady XXI wieku?

Wielu jest dziś zwolenników wykorzystywania komputerów, Internetu i innych nowoczesnych technologii w edukacji. Tak bardzo zmienia nasz sposób komunikowania się: poczta e-mail, telefon komórkowy, e-booki itp. Tak szybko i zasadniczo zmienia się świat wokół nas. Zaczęła się pierwsza dekada XXI wieku – epoki cyfrowej. Zdaniem M. Polaka, ujawnionym w artykule *Nowe technologie w edukacji* (Edunews.pl z 22.06.2009) przed systemem szkolnej edukacji na obecną dekadę stoją 2 wielkie wyzwania związane z nowymi technologiami edukacyjnymi. Jest to:

- 1/ **Przekonania nauczycieli**, że nie da się dalej uczyć przedmiotów szkolnych (no, może poza wf) bez zaangażowania nowych technologii (podniesienie świadomości technologicznej kadry pedagogicznej i ich kompetencji w zakresie czegoś, co można określić mianem pedagogiki cyfrowej);
- 2/ **Stworzenia programów nauczania** wszystkich przedmiotów, które będą zintegrowane z dostępnymi w szkołach urządzeniami technologii edukacyjnych: komputerami, tablicami interaktywnymi, odtwarzaczami multimedialnymi, projektorami cyfrowymi, kursami e-learning, oprogramowaniem interaktywnym.

→ Jakie jest największe wyzwanie edukacji II dekady XXI wieku wg nauczycieli?

Zadałem to pytanie ostatnio różnym nauczycielom, doradcom metodycznym i konsultantom. Wielu wskazywało, że odpowiedź na to pytanie nie jest prosta i łatwa, bo dotyczy jutra. Łatwiej jest mówić o tym, co już było – to jest oczywiste. Chodzi jednak o to, żeby przewidywać przyszłe zadania, wyzwania i zagrożenia oraz myśleć o tym, z czym przyjdzie się zmierzyć w przyszłości. Przecież dla każdego z nas ważniejsze jest to, co będzie jutro (co będę jadł czy robił jutro?), niż to, co było wczoraj i już przeszło do historii. Pytani nauczyciele na ww. pytanie odpowiadali różnie. Spodziewałem się, że większość pytanych wskaże potrzebę wykorzystywania zasobów Internetu i szkolną edukację informacyjną – jako najważniejsze wyzwania edukacji najbliższych 10 lat. A tymczasem wyniki są nieco inne.

→ Dlaczego największym wyzwaniem dla zmian i jakości edukacji są treści nauczania?

Jedynie 4 respondentów (na 59) dostrzega potrzebę koncentrowania się edukacji na treściach nauczania. Trochę to wynik skromny, ale pogląd chyba słuszny, bo warto i trzeba rozumieć oraz pytać i poszukiwać odpowiedzi na pytanie: *Co w obecnej edukacji jest najważniejsze?* („Edunews.pl” – z 14.12.2009) - oraz mieć świadomość i dostrzegać, że: *Sedno edukacji leży w treści nauczania.* („Edunews.pl” – z 07.12.2009).

→ Czy największym wyzwaniem edukacji jest korzystanie z Internetu?

Zastanawiające jest, że żadnej respondent ww. sondażu nie uznał za największe wyzwanie edukacji II dekady XXI wieku konieczności powszechnego wykorzystywania zasobów Internetu w szkole. Przecież słusznie, niektórzy uważają, że nie ma dziś skutecznej edukacji bez nowych technologii. Tradycyjne formy nauczania nie są akceptowane przez uczniów, zaś konsekwencje trzymania się ich przez nauczycieli widać po wynikach egzaminów. Istotne jest pytanie, co i jak sprawić, żeby polski system edukacji zaczął efektywniej oraz na szeroką skalę korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych?

NAJWIĘKSZE WYZWANIA (...) W OPINII KOSZALIŃSKICH NAUCZYCIELI – cd.

→ Jakie największe wyzwania edukacji dostrzegają nauczyciele praktycy?

Oto odpowiedzi – najważniejszym wyzwaniem edukacji II dekadą XXI wieku jest:

- 1/ Motywowanie uczniów do uczenia się – 10;
- 2/ Zbudowanie ciekawej szkoły, uatrakcyjnienie jej dla uczniów, aby nie była nudna – 9;
- 3/ Przygotowanie młodych do życia, funkcjonowania w warunkach cywilizacji informacji - 6;
- 4/ Realizacja prymatu umiejętności nad wiedzą, akcentowanie wiedzy praktycznej – 6;
- 5/ Wzmocnienie wychowania, pokazanie dobrych wzorców, zmiana wartości – 5;
- 6/ Stawianie nowych wymagań i zadań nauczycielom oraz dobra jakość ich pracy - 5;
- 7/ Opracowanie modelu treści kształcenia i szkoły dopasowanej do XXI wieku oraz potrzeba zmiany treści podstawy programowej, bo ta nowa jest w dużej mierze taką jedynie z nazwy - 5;
- 8/ Poprawa warunków pracy i nowa organizacja działania szkoły - 5;
- 9/ Zbudowanie szkoły myślenia i kreatywności – 3;
- 10/ Eliminacja (zwalczanie) biurokracji oświatowej - 3;
- 11/ Uporządkowanie obecnej edukacji, prawa oświatowego - 3;

Wielki bagaż, spora odpowiedzialność – krajobraz Indii (fot. Miłosz Janczewski)

Wśród wskazań respondentów były również takie **pojedyncze odpowiedzi**, jak:

- 1/ Konieczność rozwijania samodzielności i praktycznej aktywności dzieci;
- 2/ Znalezienie odpowiedzi, ile i jak wiedza jest potrzebna młodym, aby mogli znaleźć się w obecnych, szybko zmieniających się warunkach? 3/ Dobre kształcenie (dydaktyka) bez stałego wprowadzania nowych programów i akcji; 4/ Potrzeba uczenia współpracy i pracy grupowej; 5/ Powszechna edukacja zdrowotna;
- 6/ Potrzeba rozwoju zainteresowań uczniów; 7/ Odpolitycznienie polskiej szkoły; 8/ Silna potrzeba indywidualizacji kształcenia; 9/ Matematyka na maturze.

→ To tylko dość surowe wyniki sondażu. Obejmował jedynie 59 nauczycieli – to trochę mało, aby uogólnić wyniki, ale pewien obraz opinii nauczycieli praktyków już jest. Warto chyba badanie kontynuować i nieco szerzej scharakteryzować (JPS - 4).

1. POLAK M., *Nowe technologie w edukacji*. „Edunews.pl” z 22.06.2009.
2. SAWIŃSKI J. P., *Co w obecnej edukacji jest najważniejsze?* „Edunews.pl” – z 14.12.2009a.
3. SAWIŃSKI J. P., *Sedno edukacji leży w treści nauczania*. „Edunews.pl” – z 07.12.2009b.
4. SAWIŃSKI J. P., *Wyzwania edukacji drugiej dekady XXI w.* „Edunews.pl” – z 17.01.2010.

INDOLENCJA, NIEKOMPETENCJA CZY SABOTAŻ?

Nauczyciele, dyrektorzy szkół i samorządowcy, którym nieobcy był nawyk poszukiwania materiałów służących samodoskonaleniu swoich wiadomości i umiejętności zawodowych, są tradycyjnie źle traktowani przez resort edukacji i inne oświatowe instytucje centralne. Urzędnicy mają w pogardzie ich potrzeby. Zamiast utrzymywać i rozwijać to, co w ramach reformowania systemu zrobiono dobrego, wolą deprecjonować dokonania swoich poprzedników (niejednokrotnie mądrzejszych), i „reformować” to, co już zostało zreformowane.

Nie pamiętają (nie wiedzą?), że szkołę należy traktować wyjątkowo delikatnie, bo jest mocno osadzona w tradycji – nawet tej bardzo niedawnej

– i przyjmuje wszelkie zmiany powoli i z oporami.

Nauczycieli zaś trzeba **traktować poważnie i pomagać im** zmieniać metody pracy i mentalność, bo bez nich jeszcze nikt niczego nie zreformował.

Zamiast tego serwuje się im galopadę niesprawdzonych pomysłów i zmusza do realizacji nieprzygotowanych pod względem naukowym i logistycznym zadań. Można odnieść wrażenie, że każdy kolejny minister czuje się w obowiązku „coś” zreformować, bo inaczej jego kadencja będzie niezauważona i stracona. W rezultacie mamy, co mamy: galimatias teoretyczny, organizacyjny bałagan i brak poparcia zarówno środowiska nauczycielskiego jak i rodziców.

Posłużę się tylko trzema przykładami:

1. Wszyscy zapewne pamiętają jeszcze ministerialne skandale związane z przetargami na sprzęt komputerowy dla szkół i jego oprogramowanie. Zmarnowano setki milionów złotych z funduszy unijnych. Straty, jakie szkoły poniosły z tego tytułu, były nie do powetowania. Nikt za to nie poniósł odpowiedzialności, samopoczucie urzędników i ministra było doskonałe.
2. Parę lat temu – za pieniądze unijne – powstał **portal edukacyjny Scholaris**. Proponował szeroką gamę form wspierania pracy nauczycieli i szkół, oferował gamę poczytnych czasopism oświatowych, wyzwalał inicjatywy pedagogiczne, udostępniał wyniki egzaminów zewnętrznych, zachęcał użytkowników do wymiany doświadczeń. Był bezsprzecznie bardzo pożyteczny i masowo odwiedzany. Gdy przyszła pora na ogłoszenie kolejnego przetargu na jego prowadzenia, okazało się, że minister, dyrektor odpowiedniego departamentu, wreszcie bezpośrednio odpowiedzialny urzędnik... zapomnieli o tym. Potrzebowali półtora roku (!), aby portal znowu ożył. Nauczycielami nikt się nie przejmował. Po roku ponownego funkcjonowania historia się powtórzyła – tym razem Scholaris przestał definitywnie istnieć. Znowu nikt za to nie poniósł odpowiedzialności, samopoczucie kolejnych ministrów i urzędników nadal było doskonałe.

INDOLENCJA, NIEKOMPETENCJA CZY SABOTAŻ? – cd.

3. Podobna historia – tym razem w wykonaniu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej – miała miejsce w ostatnich kilku latach. Ktoś niegłupio wcale wymyślił, że należałoby wspomóc nauczycieli, dyrektorów i uczniów w zakresie wiedzy dotyczącej egzaminów wewnętrznych. Powstało **czasopismo „Piątka z plusem”**. Po kilku numerach wydało jednak ostatnie tchnienie. Wtedy wymyślono coś bardziej ambitnego: utworzono – oczywiście za unijne pieniądze – aż trzy kwartalniki, adresowane do uczniów, szkół i samorządów. Wydawnicze ambicje CKE przerosły jednak znacznie kompetencje odpowiedzialnych za to urzędników. Prawie żaden etap prac przygotowawczych i realizacyjnych nie odbył się w terminie (prace wydawnicze wymagają ogromnej precyzji i dyscypliny czasowej), pierwsze numery dotarły do odbiorców z trzykwartalnym (!) opóźnieniem, opóźnienie ostatnich, czwartych numerów sięgnęło... roku! O następną transzę środków na prowadzenie kwartalników nie miał kto wystąpić (skąd my to znamy?), kolejne wydawnictwo CKE skończyło żywot, zanim zdążyło się umocnić w świadomości odbiorców. Aby było śmieszniej (?), dyrektor CKE ukatrupił też publikowanie na Scholarisie (który w kadłubowej postaci, trwa do dziś „w przebudowie” prowadzonej przez CODN, który po temu nie ma ani kadry, ani środków) wyniki egzaminów zewnętrznych, pozbawiając nauczycieli, dyrektorów szkół, rodziców, samorządowców i uczniów cennego źródła wiedzy, pozwalającej „ulokować” wyniki swojej pracy na tle osiągnięć innych. Nikt za to, oczywiście nie poniósł żadnej odpowiedzialności (oprócz adresatów tych materiałów), a samopoczucie dyrektora i urzędników jest, oczywiście, doskonałe. Zresztą – jakżeby inaczej? Skandal goni skandal. Nauczyciele, dyrektorzy, rodzice i uczniowie są lekceważeni na każdym kroku. **Edukacyjna biurokracja** święci nieustające triumfy. Można się tylko dziwić, dlaczego odbiorcy tych edukacyjnych „dobrodziejstw” są niezadowoleni. Można się też dziwić, że urzędnicy brukselscy, znani ze swoich drobiazgowych wymagań, dają się nabierać naszym oświatowym „asom” na przydzielanie kolejnych niemałych kwot, wyrzucanych następnie przez nich z talentem w błoto.

Można zapytać, gdzie są politycy, którzy tych ludzi obdarzyli zaufaniem i powinni kontrolować ich „dokonania”? Można ubolewać, że tak bardzo przyzwyczailiśmy się do indolencji i niekompetencji osób odpowiedzialnych za prawidłowe funkcjonowanie państwa, że partactwo nie robi już na nas wrażenia, że uważamy to za „wypadek przy pracy”, a nie świadomy sabotaż wobec przyszłości naszego narodu. Dlaczego to tolerujemy? Czy nam też nie zależy? Dlaczego pozwalamy bezkarnie przeszkadzać sobie w porządnej pracy?

dr Jan Kropiwnicki – Jelenia Góra

ZDOLNY UCZEŃ W ŚWIETLICY SZKOLNEJ

Istotą pracy wychowawczej, opiekuńczej i dydaktycznej w świetlicy szkolnej jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju dziecka, przygotowanie go do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pobudzanie wyobraźni, usprawnianie procesów percepcji, umiejętności logicznego myślenia, wyrażania własnej osobowości i aktywizowanie jego zainteresowań oraz uzdolnień.

Nauczyciele świetlic szkolnych niejednokrotnie spotykają się z uczniami posiadającymi różnorodne uzdolnienia. Może to być uczeń uzdolniony w różnych dziedzinach. Wnikliwa obserwacja i zdiagnozowanie indywidualnych zainteresowań i talentów pozwolą na umiejętne pokierowanie uczniem, tak, aby w efekcie wesprzeć jego rozwój.

Według teorii psychologicznych, **uczeń zdolny, to taki, który ma wysoki iloraz inteligencji, duże osiągnięcia, wysoki poziom twórczy**. Znaczy to, że: często charakteryzuje go niepokój poznawczy, umie odejść od utartych schematów, potrafi znaleźć się w nowej sytuacji, ma pomysły nowych rozwiązań starych problemów, nie boi się wyzwań. Bardzo ważne jest, aby uświadomić sobie, że często jest to dziecko, które sprawia w efekcie problemy wychowawcze, jest niepokorne, poszukujące.

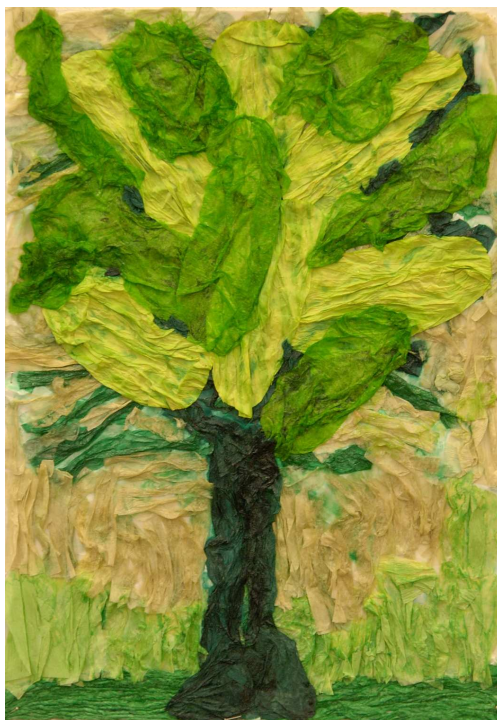
W związku z tym, warto znać ogólne, charakterystyczne cechy ucznia zdolnego. Jednymi z ważniejszych są:

- szybkie zapamiętywanie, prawidłowe kojarzenie i rozumowanie,
- ciekawość świata, ludzi, dar bystrej obserwacji otoczenia,
- dociekliwość, zadawanie dużej ilości pytań,
- szeroki wachlarz zainteresowań, wiedza pozaszkolna, niekiedy ukierunkowane uzdolnienia i pasje,
- wykonywanie zadań umysłowych z przyjemnością, umiejętność skupienia uwagi przez dłuższy czas na tym, co go interesuje,
- bogata wyobraźnia, ciekawe, oryginalne pomysły,
- potrzeba wyrażania swoich wrażeń, myśli i emocji w różnych formach, np. w muzyce, tańcu, plastyce, sporcie, w słowie lub piśmie,
- niezależna postawa, obrona swoich poglądów i pomysłów oraz poczucie humoru.

Plastyczna praca dziecka szkolnej świetlicy (fot. A. Paczkowski)

ZDOLNY UCZEŃ W ŚWIETLICY SZKOLNEJ – cd.

Plastyczna praca dzieci szkolnej świetlicy (fot. A. Paczkowski)

Jednak należy pamiętać, że są to dzieci, które mają często trudności w przystosowaniu się do grupy, przejawiające się w chęci ciągłego imponowania, dominowania, rywalizowania. Są często zarozumiałe, okazując lekceważenia rówieśnikom i nauczycielom. Inną cechą, która bywa charakterystyczną, jest egocentryzm, koncentracja na sobie, „zameczanie nauczyciela”. Dzieci te mogą mieć trudności w przechodzeniu od wiadomości do umiejętności, demonstrując często wiedzę encyklopedyczną. Kolejną istotną cechą, której warto wspomnieć jest chwiejność emocjonalna, nieśmiałość lub nadpobudliwość psychoruchowa, zachowania agresywne bądź lękowe.

Zdolności dziecka mogą przejawiać się w zakresie:

- sprawności manualnej przejawiającej się w technikach plastycznych i zajęciach praktycznych,
- sprawności fizycznej,
- umiejętności głosowych, słuchowych i rytmicznych,
- zainteresowań czytelniczych, literackich i recytatorskich,
- umiejętności dramatycznych i zainteresowań teatralnych,
- umiejętności poznawcze związane z nieustannym zdobywaniem wiedzy poprzez gry i zabawy dydaktyczne, konkursy intelektualne, rozwiązywanie krzyżówek, rebusów itp.,
- umiejętności w zakresie posługiwania się komputerem,
- umiejętności samorządności i współdziałania w grupie oraz jej kierowaniem.

Planując i organizując zajęcia świetlicowe, nauczyciel uwzględni trafnie „odkryte” indywidualne zdolności dziecka.

-
1. BANDURA L., *Uczniowie zdolni. Kierowanie ich kształceniem*. Warszawa: Nasza Księgarnia 1994.
 2. BORZYM I., *Uczniowie zdolni*. Warszawa: PWN 1979.
 3. DOBROŁOWICZ W., *Psychologia twórczości w zarysie*. Kielce: WSP 1982.
 4. LEWOWICKI T., *Kształcenie uczniów zdolnych*. Warszawa: WSiP 1986.
 5. PARTYKA M., *Zdolni, utalentowani, twórczy*. Warszawa: CMPPP 1999.

Danuta Lech - doradca metodyczny plastyki i świetlic

ZDOLNY UCZEŃ, ZDOLNE DZIECKO - Artykuły z czasopism – część II

65. MROCZEK-GULA, Urszula

Tajemnica sukcesu, czyli jak pracować z uczniem zdolnym / Urszula Mroczek-Gula ; rozm. przepr. Krystyna Grzybowska-Mnich // *Hejnał Oświatowy*. – 2007, nr 1, s. 25–26

66. NERŁO, Mirosława

Zdolny czy nie / Mirosława Nerło // *Charaktery*. – 2003, nr 10, s. 16–17

67. NOWACKA, Darosława

Dziecko zdolne w szkole – prawda czy mit? / Darosława Nowacka // *Dyrektor Szkoły*. – 2007, nr 6, s. 20–21

68. OTERMAN, Marzena

Lepszy uczeń... bardziej lubiany? / Marzena Oterman // *Życie Szkoły*. – 2003, nr 6, s. 371–374

69. PIECHAL, Anna

Praca z uczniem zdolnym / Anna Piechal // *Edukacja i Dialog*. – 2005, nr 3, s. 27–30

70. PITALA, Magdalena

Zdolni także ci mniej zdolni / Magdalena Pitala // *Psychologia w Szkole*. – 2007, nr 2, s. 53–65

71. PREUSS-KUCHTA, Lucyna

Uczeń zdolny i mało zdolny w koncepcjach jawnego doboru do klas / Lucyna Preuss-Kuchta // *Edukacja*. – 2001, nr 4, s. 67–76

72. RECHNIO-KOŁODZIEJ, Beata

Zdolności twórcze uczniów – jak je wspierać? / Beata Rechnio-Kołodziej. – Bibliogr. // *Wszystko dla Szkoły*. – 2009, nr 1, s. 13–15

73. RZĘDOWSKA, Elżbieta

Autorski program pracy z uczniem uzdolnionym matematycznie w Szkole Podstawowej nr 1 w Gryfinie w klasach IV-VI / Elżbieta Rzędowska // *Refleksje*. – 2003, nr 6, s. 8–9

74. SAWIŃSKI, Julian Piotr

Jak wspierać uzdolnienia uczniów? / Julian Piotr Sawiński // *Nauczycielska Edukacja*. – 2004, nr 6, s. 10–11

75. SAWIŃSKI, Julian Piotr

Szkolny system wspierania zdolności i talentów / Julian Piotr Sawiński. – Bibliogr. // *Wszystko dla Szkoły*. – 2008, nr 2, s. 21–22

76. SCHMIDT, Joanna

W sytuacji genialnego Golema / Joanna Schmidt // *Edukacja i Dialog*. – 2006, nr 6, s. 22–25

77. SŁOWIKOWSKA, Teresa Ewa

Czy dobry oznacza zdolny? / Teresa Ewa Słowikowska // *Nowa Szkoła*. – 2005, nr 9, s. 49–51

78. SŁYK, Małgorzata

Praca z uczniem zdolnym / Małgorzata Słyk // *Życie Szkoły*. – 2000, nr 4, s. 206–208

79. SOBAŃSKA-BONDARUK, Melania

Praca z uczniem zdolnym na lekcjach historii / Melania Sobańska-Bondaruk, Radosław Lolo // *Wiadomości Historyczne*. – 2004, nr 1, s. 42–51

80. SOSNOWSKA, Joanna

Szanse i zagrożenia dla rozwoju uczniów zdolnych / Joanna Sosnowska // *Edukacja i Dialog*. – 2001, nr 9/10, s. 61–65

81. SPORNIĄK, Jolanta

Uczniowie uzdolnieni / Jolanta Sporniak // *Życie Szkoły*. – 2003, nr 4, s. 202–205

82. STRÓŻYŃSKI, Klemens

Inwestycja w uczniowskie talenty / Klemens Stróżyński // *Nowa Szkoła*. – 2008, nr 6, s. 14–18

83. STUCKA-BOGDAN, Ewa

Stymulowanie rozwoju uczniów uzdolnionych matematycznie w edukacji zintegrowanej : o kółku matematycznym w klasach I-III / Ewa Stucka-Bogdan // *Wszystko dla Szkoły*. – 2002, nr 6, s. 1–2

ZDOLNY UCZEŃ, ZDOLNE DZIECKO - Artykuły z czasopism – część II - cd.

84. SUSKA, Kazimiera

Dziecko zdolne w przedszkolu / Kazimiera Suska // *Nowe w Szkole*. – 2002, nr 3, s. 2–4

85. SYREK–KOSOWSKA, Anna

„Klub Omnibusa” – projekt edukacyjny dla uczniów zdolnych / Anna Syrek–Kosowska // *Wychowanie na co Dzień*. – 2007, nr 4–5, s.20–21

86. SZCZEPAŃSKA, Dorota

Praca z uczniem zdolnym / Dorota Szczepańska // *Nowe w Szkole*. – 2004, nr 6, s. 8–12

87. SZMIDT, Krzysztof J.

Jak stymulować zdolności „Myślenia pytającego” uczniów? / Krzysztof J. Szmidt // *Życie Szkoły*. – 2004, nr 7, s. 17(465)–22(470)

88. SZMYD–SKÓRCZEWSKA, Magdalena

Praca z uczniami zdolnymi w amerykańskiej szkole / Magdalena Szmyd–Skórczewska // *Edukacja i Dialog*. – 2003, nr 9, s. 67–72

89. SZPULAK, Grażyna

Uczeń zdolny i jego potrzeby czytelnicze (klasa humanistyczna) : analiza i opis przypadku problemu edukacyjnego w bibliotece szkolnej / Grażyna Szpulak // *Biblioteka w Szkole*. – 2002, nr 5, s. 13

90. ŚLIWICKA, Agata

Praca z uczniem zdolnym : (zestawienie bibliograficzne) / Agata Śliwicka, Jolanta Świątek–Gruszka // *Wszystko dla Szkoły*. – 2009, nr 1, s. 22–23

91. TARASZKIEWICZ, Małgorzata

Dzieci zdolne w szkole / Małgorzata Taraszkiewicz // *Meritum*. – 2006, nr 1, s. 13–16, [teczka02]

92. TOKARZ, Aleksandra

Uczeń zdolny w szkole / Aleksandra Tokarz // *Nowa Szkoła*. – 2004, nr 2, s. 4–13

93. TURSKA, Dorota: **Niezdolny prymus? : w poszukiwaniu wyjaśnienia pozornego absurdu** / Dorota Turska. – Bibliogr. // *Psychologia w Szkole*. – 2008, nr 2, s. 87–92

94. TWORZ, Anna: **Program wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży** / Anna Tworz // *Kwartalnik Edukacyjny*. – 2008, nr 2, s. 68–69

95. WECKWERTH, Anna

Praca z uczniem zdolnym / Anna Weckwerth // *Gazeta Szkolna*. – 2001, nr 39, s. 16

96. WITKOŚ, Maria

Szczególne uzdolnienia – zarys problematyki / Maria Witkoś // *Życie Szkoły*. – 2001, nr 6, s. 329–332

97. WIECZOREK, Monika

Praca z dzieckiem zdolnym w świecie praktyki nauczycielskiej / Monika Wieczorek // *Nowa Szkoła*. – 2009, nr 6, s. 36–41

98. WITKOŚ, Maria: **Uczeń wybitnie zdolny** / Maria Witkoś // *Wychowawca*. – 2006, nr 1, s. 18–20

99. WOJCIECHOWSKA, Hanna

Praca z uczniem zdolnym na zajęciach z chemii w gimnazjum / Hanna Wojciechowska // *Wszystko dla Szkoły*. – 2002, nr 6, s. 18

100. ZAJĄC, Gertruda

Praca z dzieckiem zdolnym / Gertruda Zajac // *Życie Szkoły*. – 2008, nr 2, s. 45–49

101. ZALEWSKA, Alicja: **Praca z uczniem zdolnym : przepisy prawa oświatowego** / Alicja Zalewska // *Refleksje*. – 2002, nr 7/8, s. 6–8

102. ZIELICZ, Włodzimierz

Co począć z uczniami wybitnie uzdolnionymi? / Włodzimierz Zielicz // *Gazeta Szkolna*. – 2007, nr 9, s.5 i 12

103. ŻUBER-ZIELICZ, Małgorzata

Uczeń szczególnie uzdolniony w szkole / Małgorzata Żuber-Zielicz // *Dyrektor Szkoły*. – 2009, nr 5, dod. „Niezbędnik Dyrektora”, s. 18–21

Zyta May – Biblioteka Pedagogiczna CEN

10 odpowiedzi dla edukatora epoki cyfrowej

Prawdopodobnie wielu nauczycieli zmagają się z tym problemem: mówią do uczniów i spostrzegają, że ci nic nie rozumieją. Czy nauczyciele mówią jakimś innym językiem, czy też uczniowie w ogóle nie starają się zrozumieć przekazu? Może rozwiązanie problemu leży w zmianie sposobu komunikowania się, nie tylko podczas lekcji, ale i poza szkołą? Co nauczyciel może zmienić?

Nowy rok szkolny to dobra okazja do wprowadzania osobistych innowacji w nauczaniu. To szansa, z której trzeba korzystać, zwłaszcza w dzisiejszych czasach, w których następuje dynamiczny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych. Stanie w jednym miejscu i stosowanie co roku tych samych metod w nauczaniu raczej nie przyczynią się do sukcesów nauczycieli i uczniów, a nawet jeśli, to będzie on okupiony coraz większym wysiłkiem i kosztem. Efektywność nauczania to również poszukiwanie nowych metod komunikowania przekazu edukacyjnego do uczniów, nawet jeśli pakiet wiedzy, który nauczyciel chce przekazać, pozostaje ten sam. Dziś to proste. Tę samą treść można przekazać uczniom na dziesiątki różnych sposobów i przy użyciu dziesiątek narzędzi, z których młodzi ludzie chętnie korzystają.

Oczywiście trudno o złote zasady, które sprawdzą się w każdym przypadku. Ale skoro żyjemy w epoce intensywnej informacji i komunikacji, to może warto zacząć szerzej wykorzystywać różnorodne narzędzia komunikacyjne, aby dotrzeć do uczniów. Amerykańscy nauczyciele opracowali 10 odpowiedzi, które mogą okazać się przydatne również i w polskich realiach (dlatego też trochę je zmodyfikowaliśmy).

1. Korzystaj z serwisów społecznościowych. Media społecznościowe stają się coraz ważniejszym kanałem komunikowania spraw małych i dużych. Skoro potrafią używać ich politycy, nie będą mieli z tym problemów również nauczyciele. Czy warto? Popularność YouTube, Facebooka, Naszej Klasy, czy Twittera, blogów, przekonuje że warto. Spróbuj wykorzystać te kanały w nauczaniu. Dysponujesz na pewno wielkimi zasobami materiałów merytorycznych – wybierz część z nich i publikuj je w tych mediach. Przetestuj na swoich uczniach, zobacz jak reagują, zapytaj, co poprawić, zbadaj, czy w ten sposób twój przekaz się lepiej upowszechnia. Nic nie ryzykujesz, po prostu sprawdź. Nie zrażaj się po ewentualnych niepowodzeniach.

2. Zamiast wykładów, opowiadaj historie. Wykłady nużą młodzież już po kilku minutach. Co innego opowieści i historie. Świat pełen jest ciekawych wydarzeń, anegdot, niecodziennych i codziennych zdarzeń... masz do dyspozycji także zdjęcia, filmy, nagrania, multimedia – wykorzystaj to! Szkoły przeładowane są informacją i edukacyjnym żargonem, a uczniowie chcą czegoś świeżego, bardziej życiowego. Zamiast nudzić, skonstruuj swój przekaz w oparciu o takie drobne historyjki i materiały multimedialne. To znacznie lepsze niż tekst!

3. Więcej ludzi w twoim przekazie. Nauka to ludzie. Historie o tych ludziach mogą być emocjonujące, fakty nigdy. Pokaż ten wymiar ludzki w materiale, który chcesz uczniom przekazać. Wykorzystaj zdjęcia i nagrania filmowe. Jeżeli prowadzisz swoją stronę internetową, nigdy nie możesz o tej zasadzie zapomnieć.

4. Bądź aktualny. Nie możesz wykorzystywać ciągle w nauczaniu tych samych materiałów, które stworzyłeś rok, 2, 5... 10 lat temu. Świat pędzi naprzód i musisz odnosić się to wydarzeń, które są aktualne. Żyjemy w epoce informacji i mamy do niej dostęp non stop 24/7 (24 godziny przez siedem dni w tygodniu). Jeśli chcesz dotrzeć do swoich uczniów, komunikuj się z nimi wykorzystując najnowsze informacje i na nich osadź swój przekaz (dziś mamy zalew informacji z każdej dziedziny, więc nie będzie problemu z wykorzystaniem ich na każdym przedmiocie).

Hinduskie dzieci na ulicy w Varanasi (fot. M. Janczewski)

10 odpowiedzi dla edukatora epoki cyfrowej – cd.

5. Regularnie badaj, co myślą twoi uczniowie na różne tematy. Korzystanie z (ogólnodostępnych w Internecie) sond i bardziej zaawansowanych narzędzi badawczych pozwoli ci zdobyć wiele cennych informacji na temat tego, jak myślą twoi uczniowie. Mając tę wiedzę będziesz mógł dobrać odpowiednie tematy czy narzędzia komunikacji i poprawić skuteczność nauczania.

6. Wykorzystuj nowe (i stare) narzędzia ciągle na nowe sposoby. Bądź kreatywny i interaktywny. Nie stój w miejscu. Poszukuj nowych zastosowań. Pamiętaj, że połowa sukcesu współczesnych edukatorów leży w tym, że potrafią tą samą treść przekazać w coraz to inny sposób i z wykorzystaniem nowych narzędzi komunikacji. Korzystaj z blogów, chatów, e-maili, komunikatorów, quizów, konferencji online, angażuj swoich uczniów, aby korzystali z treści, które zamieścisz w swoim serwisie internetowym.

7. Otwórz swoje media. Zaczynaj blogować, nagrywaj swoje podcasty (krótkie nagrania edukacyjne do odsłuchania na iPodzie czy innym odtwarzaczu mp3), spróbuj nagrywać własne filmy edukacyjne. Eksperymentuj. Jeśli będziesz ciągle mówił „po co to wszystko?“, „co mi po tym“, zostaniesz z tyłu. Zaryzykuj – uczniowie na pewno docenią tą zmianę.

8. Sieciuj. Nie jesteś jedynym nauczycielem, który stara się zmierzyć z wyzwaniami epoki cyfrowej. Poszukaj swoich kolegów i koleżanek po fachu w sieci. Współpracujcie, wspierajcie się, twórz swoją mapę edukacyjną wartościowych zasobów, z których warto korzystać.

9. Popraw szkolną stronę internetową. Internet nie stoi w miejscu – co dwa-trzy lata pojawiają się nowe trendy, znacznie szybciej i częściej pojawiają się nowe narzędzia interaktywne. Strona www twojej szkoły to również twoja witryna, dzięki której możesz komunikować się z uczniami (obecnymi i przyszłymi). Poprawiaj nawigację i funkcjonalności, spraw, aby strona żyła i cieszyła się zainteresowaniem i uczniów i rodziców. Także twoja częśćka wiedzy, którą chcesz przekazać, powinna znaleźć się w szkolnej witrynie.

10. Ucz się od swoich uczniów. Uczniowie to cyfrowi tubylcy, którzy wiedzę o nowych technologiach i Internecie mają w małym palcu. Wykorzystaj to. Razem możecie tworzyć prawdziwą społeczność uczących się. Oni potrzebują twojej wiedzy i doświadczenia. Ty potrzebujesz ich wiedzy i umiejętności komunikowania się.

I na koniec jeszcze jedna ważna zasada: **nie bój się zmiany!** Jak to ktoś już zauważył, zmiana to jedyny stały element naszego świata.

1. POLAK M., *10 odpowiedzi dla edukatora epoki cyfrowej* – Edunews.pl – z 21.10.2009.

(Źródło: eSchoolNews, opr. własne)

KSIAŻKA, KTÓRĄ WARTO PRZECZYTAĆ!

Andrzej NOWAK, Katarzyna WINKOWSKA-NOWAK, Ludmiła RYCIELSKA (red.), *Szkoła w dobie Internetu*. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 2009

Książka składa się z 13 esejów traktujących o przemianach zachodzących w szkolnej i pozaszkolnej edukacji. Prezentuje związki tych dwóch nurtów w edukacji społeczeństwa w Polsce i na świecie pod wpływem Internetu. Eseje podzielono na 3 grupy, odpowiadające kolejnym częściom publikacji. Są to:
1/ część pierwsza przedstawia sprawę z punktu widzenia socjologii,
2/ część druga opisuje niektóre nowe metody nauczania związane z pojawieniem się nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych,

3/ część trzecia opisuje niektóre obecne rozwijające się konkretne inicjatywy edukacyjne.

Tematyka każdego eseju została skrótowo przedstawiona w formie prezentacji PowerPoint i umieszczona na dołączonej do książki płycie DVD (Red.).

KĄCIK WYCHOWAWCY KLASOWEGO – KLASOWY KONTRAKT

Klasa szkolna jest miejscem spotkań wielu indywidualności. Uczniowie spędzają ze sobą wiele godzin na lekcjach, na przerwach, po lekcjach. Spotykają się przez wiele lat, codziennie. Jak każda społeczność rządzi się swoimi prawami i zasadami postępowania. Ważne jest, aby w tworzeniu tych praw i zasad brały udział obie zainteresowane strony: uczniowie i nauczyciel – wychowawca. To od niego zależy, czy grupa ustali szybko swoje nieformalne zasady i będzie żyć według nich, czy wypracuje wspólnie z wychowawcą reguły powszechnie uznawane – czyli stworzy kontrakt klasowy. Dlaczego warto na początku każdego roku szkolnego stworzyć umowę z klasą? (a jeżeli tego nie zrobiliśmy w odpowiednim czasie, możemy to zrobić nawet teraz).

Przytoczę **kilka zalet kontraktu**:

1. Kontrakt jest fundamentem dyscypliny - daje możliwość do odwoływania się do zawartych ustaleń. Nauczyciel zatem wprowadza porządek i uzyskuje większy wpływ na zachowanie uczniów.
2. W trakcie zawierania kontraktu obie strony ujawniają własne potrzeby – formułują oczekiwania i poznają możliwości ich spełnienia.
3. Uczniowie uczą się, że mają wpływ na sytuację. Mogą się bardziej angażować w wypełnianie ustaleń.
4. Nawiązuje się osobista relacja między uczniami i nauczycielem. Kontrakt integruje grupę i zaznacza jej odrębność.
5. Przyjmowanie odpowiedzialności inicjuje proces interioryzacji norm, czyli uruchomienie wewnętrznej motywacji uczniów do postępowania zgodnie z regułami.

Pamiętajmy, że klasa, jako grupa społeczna rozwija się i dojrzewa, przechodzi przez okresy rozwojowe złożone z osobnych stadiów. Richard i Patricia Smuchowie przystosowali ogólne teorie rozwoju grupy społecznej do realiów szkolnych i zaproponowali czteroetapowy model procesu rozwoju grupy klasowej:

1. Włączenie i członkostwo. Na początku uczeń rozgląda się za odpowiednim dla siebie usytuowaniem w grupie. Pragnie przedstawić się z jak najlepszej strony, jak umie. Ze względu na autorytet instytucjonalny nauczyciele mają w tym okresie duży wpływ. Uczniowie oceniają nawzajem swoje wartości i znaczenie. Nim grupa będzie mogła przejść do następnego stadium musi zostać rozstrzygnięta sprawa przynależności do grupy i jej składu.
2. Panowanie i współpraca. Członkowie klasy toczą dwa rodzaje walki i władzę. Po pierwsze, poddają próbie autorytet nauczyciela. Po drugie, ustalają hierarchię między uczniami a nauczycielem oraz między uczniami pojawia się napięcie. Jeżeli napięcie nie zostanie rozładowane, a stosunki władzy pozostają nieuporządkowane, grupa nie może z pożytkiem dla siebie postąpić dalej w rozwoju
3. Cele jednostkowe i dydaktyczne. Klasa wkroczyła w stadium wydajnej pracy ukierunkowanej na cele dydaktyczne. Na tym etapie uczniowie mogą ustanowić i osiągać cele oraz wspólnie wykonywać zadania. Może się zdarzyć, że klasa cofnie się w rozwoju do poprzednich stadiów.
4. Weryfikacja i dostosowanie. W tym stadium członkowie grupy mogą uświadomić sobie własny rozwój i wyciągnąć z tego wnioski, jakie zadania – nowe i ambitne – podjąć. Mogą pojawić się konflikty, zmiana zadań może bowiem naruszyć wcześniej ustaloną pozycję członków i strukturę władzy.

Stadia te nie koniecznie muszą następować w ustalonej kolejności. Niektóre powtarzają się wielokrotnie w ciągu roku szkolnego. Kiedy do klasy przychodzi nowy uczeń, powraca kwestia członkostwa. Stosunki władzy są niestabilne i zmieniają się wraz z rozwojem uczniów. Stadia nie są zamknięte w określonych ramach czasowych.

Wychowawca może wspomagać rozwój swojej grupy klasowej stając się jej przywódcą, który ustali obowiązujące zasady. Zanim jednak przystąpimy do konstruowania umowy, która będzie obowiązywała w naszej klasie i porządkowała stosunki w niej panujące, warto przypomnieć sobie, co sprawia, że normy są skuteczne; jakie warunki powinny spełniać, by wprowadzone i zatwierdzone przez uczniów zaczęły działać.

KĄCIK WYCHOWAWCY KLASOWEGO – KLASOWY KONTRAKT – cd.

Zasady ustalania reguł:

1. Reguły powinny być ustalane razem z uczniami – to sprzyja ich zaangażowaniu i poczuwaniu się do odpowiedzialności za własne postępowanie.
 2. Reguły należy jasno formułować – opis powinien być zrozumiały dla uczniów.
 3. Ustalenia powinny obejmować najważniejsze dziedziny życia klasowego.
 4. Kontrakt powinien być konkretny i krótki, zawierać stwierdzenia pozytywne i określać zachowania pożądane.
 5. Trzeba uwzględnić konsekwencje nieprzestrzegania reguł.
- Teraz możemy zaplanować zajęcia na godzinę wychowawczą dotyczące tworzenia kontraktu klasowego. Możemy samodzielnie przygotować scenariusz lub wybrać jeden z wielu dostępnych w literaturze.

Przykładowy scenariusz zajęć: „Zawieranie kontraktu z uczniami” - Cele:

- budowa zaufania w grupie,
- ustalanie wzajemnych oczekiwań i zobowiązań w wymiarach: nauczyciel – uczeń, uczeń – uczeń, uczeń – klasa,
- ustanowienie norm i zasad postępowania.

Materiały: kartki, długopisy, duży arkusz papieru, flamastry, kapelusz lub czapka

Przebieg zajęć

1. Wrzuć do kapelusza...nieudaną grupę. Uczniowie mają przypomnieć sobie grupę, do której należeli, a której nie udało się osiągnąć zamierzonych celów lub w której popsuły się stosunki między jej członkami. Wypisują na małych karteczkach cechy, przejawy zachowania uczestników nieudanej grupy (np. kłóciliśmy się, nie mieliśmy lidera grupy, nie potrafiliśmy podzielić między sobą pracy, zamiast rozmawiać ze sobą przekrzykiwaliśmy się, itp.), następnie wrzucają złożone karteczki do kapelusza. Kiedy już wszyscy wrzucają swoje kartki, kapelusz krąży nadal po klasie i każdy wyciąga losowo jedną karteczkę, odczytuje głośno zapisaną wypowiedź.
2. Klasa dzieli się na 3-osobowe zespoły. Każdy zespół zastanawia się nad kilkoma z wymienionych cech, podaje ich przyczyny oraz sposoby przeciwdziałania i zwalczania.
3. Zespoły przedstawiają wyniki swojej pracy, wymieniając podstawowe reguły, które mają przeciwdziałać powstawaniu nieudanej grupy, a nauczyciel wypisuje je na tablicy.
4. Uczniowie wracają do swoich zespołów i na arkuszach papieru wspólnie wypisują to, czego oczekują od wychowawcy. Listy zostają wywieszone na ścianach.
5. Zadaniem nauczyciela jest odniesienie się do oczekiwań uczniów – na co jestem gotów się umówić, a na co nie. Uczniowie mają prawo pytać nauczyciela o powody odmowy.
6. Nauczyciel przedstawia swoją listę oczekiwań wobec klasy. Uczniowie odnoszą się do oczekiwań nauczyciela – na co jesteśmy gotowi odpowiadać, a na co nie.
7. Na podstawie tak przygotowanych materiałów ustalone są normy oraz sankcje w razie ich nieprzestrzegania. Kontrakt spisany zostaje na dużym arkuszu papieru.
8. Uczniowie i nauczyciel dyskutują na temat ustalonych reguł, kiedy zostają zaakceptowane przez wszystkich następuje uroczyste podpisanie się pod zawartym kontraktem.
9. Po wspólnej decyzji kontrakt zostaje umieszczony w wybranym miejscu sali.

Pomysł do wykorzystania: można zaproponować uczniom, aby w domu opracowali podstawowe reguły w formie komiksu lub kolorowego, przyciągającego wzrok plakatu. **Praktyczne wskazówki dla nauczyciela:**

- Bądź konsekwentny – odwołuj się do kontraktu zawsze wtedy, gdy uczniowie będą go naruszali.
- Bądź wzorem dla uczniów – sam przestrzegaj ustalonych reguł.
-

Powodzenia w pracy wychowawcy życzy autorka - Teresa Ogniewska – nauczyciel konsultant CEN.

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ KLAS IV-VI**CELE PRACY WYCHOWAWCZEJ**

1. Integrowanie zespołu klasowego m.in. przez rozwój form propagowanej w szkole samorządności oraz rozwiązywanie bieżących problemów.
2. Kształtowanie umiejętności prawidłowego odczytywania swoich stanów emocjonalnych, poczucia własnej wartości, dawania i otrzymywania wsparcia.
3. Realizowanie zadań ułatwiających dorastanie, kształtujących dojrzałość, samodzielność, odpowiedzialność.
4. Nabywanie i rozwijanie umiejętności rozróżniania i pielęgnowania uczuć przyjaźni, koleżeństwa, tolerancji.
5. Propagowanie zasad zdrowego trybu życia i dbania o środowisko naturalne.

TEMATYKA REALIZOWANA W KLASACH IV-VI**1. Uroczystości i święta.**

Wrzesień	- Sprzątanie świata; Dzień Chłopaka
Październik	- Walka z uzależnieniami; Międzynarodowy Dzień Bibliotek Szkolnych
Listopad	- andrzejki; Święto Niepodległości
Grudzień	- mikołajki; wigilia klasowa
Styczeń	- Zabawa karnawałowa
Luty	- walentynki; bezpieczny Internet
Marzec	- Dzień Kobiet; Złocieniec- moje miasto
Kwiecień	- Międzynarodowy Dzień Książki
Maj	- Święto Konstytucji 3 Maja; Dzień Matki
Czerwiec	- Święto Patrona Szkoły; Dzień Dziecka

2. Patron szkoły- historia i tradycje mojej szkoły.
3. Symbole narodowe- flaga, godło, hymn
4. Nasz region i miasto, w którym mieszkamy.
5. Realizacja programów wychowawczych w zależności od potrzeb.
6. Organizacja klasowych imprez: dyskotek, wycieczek, biwaków
7. Pogadanki dotyczące bezpieczeństwa w czasie drogi do i ze szkoły, zachowania podczas przerw, wycieczek, wspólnych wyjazdów, spędzania wolnego czasu itp.
8. Spotkania z ciekawymi ludźmi z regionu.
9. Spotkania i rozmowy z lekarzem, pielęgniarką szkolną, pedagogiem szkolnym, psychologiem.

METODY PRACY:

pogadanka, dyskusja, burza mózgów, praca zespołowa, drama, gry i zabawy, inscenizacje.

JA I MOJA SZKOŁA

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Wybór samorządu klasowego. ▪ Jesteśmy członkami społeczności szkolnej. ▪ Poznajmy się. ▪ Czy warto uważać na lekcji? ▪ Porozmawiajmy o hobby, czyli co zbieramy i dlaczego.	▪ Wybór samorządu klasowego. ▪ Nagroda i kara - czym jest sprawiedliwość? ▪ Klasowy konkurs znajomości regulaminu szkoły. ▪ Jak stworzyć zgrany zespół? ▪ Muszę, czy chcę się uczyć?	▪ Wybór samorządu klasowego ▪ Na czym polega solidarność? ▪ Konflikty w klasie - dlaczego tak trudno się dogadać? ▪ Jak przygotować się do sprawdzianu po klasie szóstej?

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ KLAS IV-VI – cd.**JA I INNI LUDZIE**

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Bądźmy tolerancyjni! ▪ Czy zawsze muszę mówić „tak”? ▪ Po co człowiekowi przyjaciel? ▪ Jestem kulturalnym dzieckiem. ▪ Rozumiem, co czujesz?	▪ Dobre maniery. ▪ Jesteśmy sobie potrzebni. ▪ Koleżeństwo i przyjaźń. ▪ Jak pomóc w niebezpieczeństwie? ▪ Czym jest empatia?	▪ Stowarzyszenie wzajemnych przysług. ▪ „Kartkówka” z dobrych manier” ▪ Jak skutecznie odmawiać, gdy ktoś nakłania nas do zrobienia czegoś złego? ▪ Różnimy się od siebie i jesteśmy do siebie podobni?

JA I MOJA RODZINA

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Moje miejsce w rodzinie. ▪ Tradycje i obyczaje rodzinne.	▪ Rodzina - praca i obowiązki jej członków. ▪ Biercie przykład z naszej rodziny! ▪ Prawa dziecka.	▪ Kieszonkowe- wydatek czy dochód? ▪ Jakie wartości są najważniejsze w mojej rodzinie?

JA I MOJE OTOCZENIE

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Nasze zdrowie zależy od nas. ▪ Dbamy o swoje środowisko - segregujemy śmieci. ▪ Potrafię się zrelaksować. ▪ Moje miejsce nauki. ▪ Właściwe zachowanie się w kontaktach z niebezpiecznymi środkami (niewybuchy, substancje toksyczne)	▪ Współczesne zagrożenia. ▪ Czy znasz swoje miasto i region? - konkurs klasowy. ▪ Sposób na ekologiczny styl życia. ▪ Gdzie jest miejsce dla agresywnych? ▪ Właściwe zachowanie się w kontaktach z niebezpiecznymi środkami (niewybuchy, substancje toksyczne)	▪ Przedstawiam Wam miejscowość, w której mieszkam- albumy. ▪ Przyczyny i skutki nałogów. ▪ Lekarstwa- ratunek czy trucizna? ▪ Jesteśmy mieszkańcami Europy. Właściwe zachowanie się w kontaktach z niebezpiecznymi środkami (niewybuchy, substancje toksyczne)

JA I ... JA

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Poznaj siebie. ▪ Czym mogę się pochwalić? ▪ Moje sposoby na stres.	▪ Moje słabe i mocne strony. ▪ Jestem świadomy tego, co czuję. ▪ Jak sobie radzić ze złością? ▪ Ćwiczę swój umysł.	▪ Pokonuję trudności, stawiam sobie cele. ▪ Jestem wartościowym człowiekiem. ▪ Higiena mojego ciała. ▪ Sytuacje trudne i ja.

JA I KULTURA

KLASA 4	KLASA 5	KLASA 6
▪ Tworzymy klasową galerię sztuki. ▪ Czy książka ma szansę stać się moim przyjacielem? ▪ Posłuchajmy muzyki.	▪ Komputer, radio czy książka? ▪ A może jakieś czasopismo? ▪ Klasowa lista przebojów.	▪ Kodeks zdrowego internauty. ▪ To warto zobaczyć- klasowy ranking programów telewizyjnych.

Edyta Jasińska- Radzewicz – SP Złocieniec

„NATURALNIE SIĘ OPŁACA” – SZKOLENIE DLA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ

Szanowni Państwo, od 2001 roku Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (ZROT) prowadzi działania wspierające środowiska samorządu terytorialnego zainteresowane rozwojem turystycznym woj. zachodniopomorskiego. W odpowiedzi na zgłaszane przez Państwa trudności w rozwoju infrastruktury turystycznej na obszarach NATURA 2000, podjęliśmy się realizacji kompleksowego projektu wspierającego działania rozwojowe na obszarach chronionych naszego województwa.

Przez ostatnie 9 lat przekonaliśmy się, że możemy liczyć na Państwa współpracę, zaangażowanie, dobre pomysły na rozwój turystyki i konsekwencję w doprowadzaniu ich do końca. Dlatego serdecznie zapraszamy również do włączenia się w to nowe przedsięwzięcie **”NATURA 2000 - NATURALNIE SIĘ OPŁACA”**, w którym poprzez cykl szkoleń blend learningowych (mieszanych stacjonarnych i internetowych), specjalistyczny przewodnik i przystępny informator oraz kampanię medialną, przedstawimy przesłanki sieci obszarów Natura 2000 w woj. zachodniopomorskim (ścieżkę decyzyjną i prawną oraz zakres odpowiedzialności poszczególnych organów administracyjnych, możliwości działań inwestycyjnych i promocji miejscowej).

Zebry – zdjęcie Macieja Rydzewskiego nagrodzone przez Dyрекcję Pałacu Młodzieży w Koszalinie w VII Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 (fot. Maciej Rydzewski)

Specjalnie dla pracowników współpracujących z nami jednostek samorządu terytorialnego przygotowaliśmy dwudniowe szkolenie, które przedstawi sposoby rozwiązywania problemów ujawniających się podczas procesu inwestycyjnego na obszarach chronionych oraz możliwości uruchomienia „zielonego” marketingu terytorialnego. Dynamiczne zajęcia prowadzone będą w małej 15 osobowej grupie uczestników, z możliwością udziału całego zespołu osób z jednej instytucji (np. dwa wydziały jednego urzędu). Zajęcia prowadzone będą przez czterech specjalistów branżowych (praktyków), z wykorzystaniem rzeczywistych formularzy, projektów grupowych, zajęć symulacyjnych oraz wykładów multimedialnych. Program szkolenia będzie miał charakter praktyczny, toteż wszelkie informacje przekazywane w trakcie szkolenia będą służyć Państwa codziennej pracy.

Komercyjny koszt udziału w szkoleniu wynosi ok. 350 zł/osobę, ale dzięki dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska możemy **dla Państwa** przeprowadzić te szkolenia **bezpłatnie**. Wszyscy uczestnicy mają zapewnione pełne wyżywienie, noclegi oraz materiały szkoleniowe, a także bezpłatne korzystanie z bazy i wyposażenia ośrodka szkoleniowego. Po stronie uczestników pozostaje jedynie koszt dojazdu do Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Lipiu, gdzie przeprowadzone będą szkolenia.

Na internetowej stronie WWW; można zapoznać się z harmonogramem i terminami szkolenia, szczegółowym programem oraz kartą ogłoszeniową.

– Zapraszam do udziału w projekcie - Monika Nieckarz

Co przeszkadza nauczycielom prowadzić doświadczenia na lekcjach?

Socjologowie z Pracowni Badań i innowacji społecznych "Stocznia" w badaniach wykonanych dla Centrum Nauki Kopernik, zapytali nauczycieli, co im przeszkadza prowadzić na lekcjach doświadczenia? Na pytanie odpowiadało 50 nauczycieli z Warszawy i Mazowsza. Dla wielu z nich blokadą jest **liczebność klas i nieprzewidywalne zachowanie uczniów**. Inne przyczyny nie podejmowania doświadczeń to brak pieniędzy, brak pomocy dydaktycznych i źle wyposażone pracownie, brak Internetu w klasach, zbyt mała liczba godzin lekcyjnych (1).

Nowoczesna szkoła uczy decydowania - dzieci SP w Trzygłowie podczas eksperymentowania (fot. B. Kozłowska)

Czy polscy nauczyciele są kreatywni?

Zwyczaj prowadzenia lekcji w formie wykładu przełamują najrzadziej matematycy. Rzadko, co przyznali socjologowie, nauczyciele wykazują się kreatywnością, choć są i tacy, którzy charakteryzują się wielką inwencją. Centrum Nauki Kopernik przygotowuje właśnie **pokazowe zestawy doświadczeń** i planuje uruchomić platformę internetową, z której nauczyciele będą mogli brać pomysły.

Czego brakuje polskiej szkole?

Polskiej szkole brakuje podejścia empirycznego, praktycznych doświadczeń. To widać po wynikach szkolnych egzaminów: od podstawówki aż po maturę na egzaminach humanistycznych uczniowie wypadają lepiej, niż z wiedzy matematyczno-przyrodniczej. Również Międzynarodowe Badania Umiejętności 15-latków tzw. PISA wykazały, że polscy uczniowie gubią się w zadaniach doświadczalnych i takich, w których muszą samodzielnie rozwiązać problem.

1. Źródło: *Co przeszkadza nauczycielom prowadzić doświadczenia na lekcjach?* Dyrektor Szkoły, Gazeta Wyborcza, 14.10.2009.

KSIĄŻKA, KTÓRĄ WARTO PRZECZYTAĆ!

101 eksperymentów z roślinami. Warszawa: Wydaw. „Jedność” 2010.

Książka ukazała się w cyklu „Gry pedagogiczne - 101 eksperymentów z wodą”. Przedstawia 101 ciekawych, wyjątkowych eksperymentów z roślinami. Każdy, jak zapewnia wydawnictwo, jest oparty na fachowej botanicznej wiedzy. Ich przygotowanie nie jest trudne. Autorzy zapewniają, że każdy eksperyment na pewno czegoś nauczy. Warto poznać i wykorzystać w szkole na lekcjach przyrody i nie tylko (Red.).

Informacja o VII. Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 organizowanym przez Szkołę Podstawową nr 7 w Koszalinie

15.12.2009 roku jury w składzie: Kamil Jurkowski - przewodniczący jury, fotoreporter, Międzynarodowa Agencja Prasowa „East News”, Martyna Nawrocka - wykładowca, Instytut Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej, Anna Jochymek - studentka fotografii, Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu, Ziemowit Kalkowski – fotograf oraz Bogusława Kaczkan i Małgorzata Theis - Biuro organizacyjne, Szkoła Podstawowa nr 7 w Koszalinie - po obejrzeniu **817 zdjęć 110 autorów** zakwalifikowało do wystawy 252 prace 80 autorów oraz przyznało następujące nagrody i wyróżnienia.

W kategorii klas 1-3 trzy równorzędne nagrody – otrzymali:

- Olga Kryń – Szkoła Podstawowa nr 7 w Koszalinie,
- Iga Radzikowska – Zespół Szkół nr 13 (SP nr 5) w Koszalinie,
- Adam Łagoda – ZS nr 13 (SP nr 5) w Koszalinie.

Wyróżnienia

- Agnieszka Tkacz – Szkoła Podstawowa nr 7 w Koszalinie
- Maciej Tkacz – Szkoła Podstawowa nr 10 w Koszalinie
- Filip Perkowski – SP nr 7 w Koszalinie
- Franek Jabłoński – SP nr 7 w Koszalinie
- Ala Deszkiewicz – SP nr 7 w Koszalinie
- Radosław Knas – ZS nr 13 (SP nr 5) w Koszalinie
- Natalia Sieradzka – SP nr 7 w Koszalinie
-

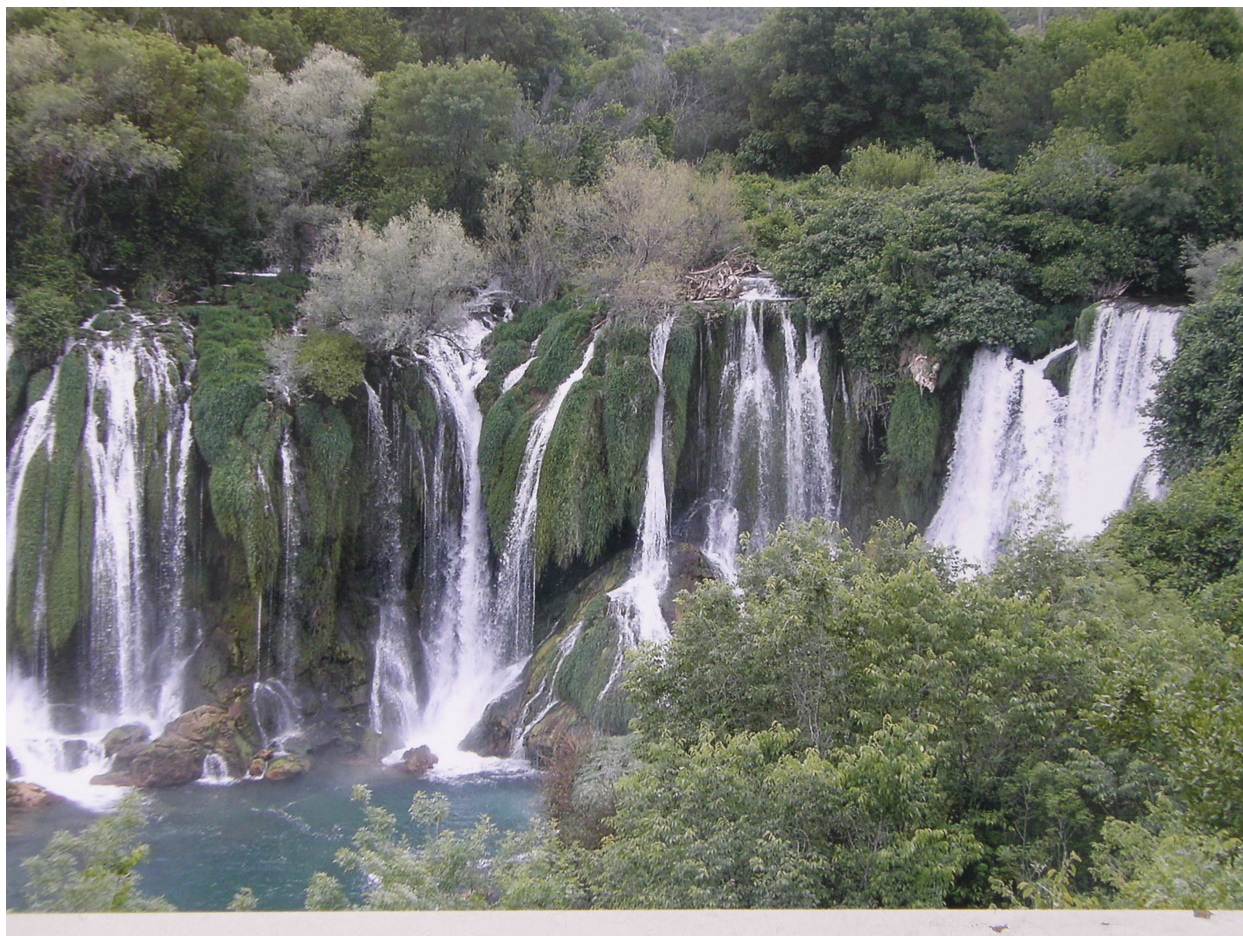
Smutny pies – zdjęcie Natalii Froncze ze SP nr 7 w Koszalinie, wyróżnione na VII Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 (fot. Natalia Fronczek)

W kategorii klas 4-6 – nagrody otrzymali:

1. Ziemowit Nowakowski – Szkoła Podstawowa nr 9 w Koszalinie,
2. Wiktoria Pietruszka – Szkoła Podstawowa nr 10 w Koszalinie,
3. Dominika Terczyńska – Pałac Młodzieży w Koszalinie.

Wyróżnienia: Patryk Deplewski – Pałac Młodzieży w Koszalinie, Wiktoria Szymańska – SP w Sarbinowie, Natalia Fronczek – SP nr 7 w Koszalinie.

Informacja o **VII. Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009** organizowanym przez Szkołę Podstawową nr 7 w Koszalinie – cd.

Wodospad: zdjęcie - nagroda Janusza Chomątka, mistrza świata w żonglerce piłką dla Darii Łyszcz z SP nr 5 w Koszalinie w VII Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2009 (fot. Daria Łyszcz)

Ponadto przyznano nagrody od sponsorów:

- Dyrektora SP nr 7 w Koszalinie: Janek Cyckiewicz - SP nr 4 w Kołobrzegu;
- Dyrektora Pałacu Młodzieży w Koszalinie: Maciej Rydzewski – SP nr 10 w Koszalinie;
- Radia Koszalin: Julia Sztreja – SP w Sarbinowie;
- Radnego Koszalina **Stefana Romeckiego**- Kawalera Orderu Uśmiechu: Kacper Smołucha – SP nr 10 w Koszalinie; Michał Olesiak – SP w Rosnowie; Konrad Majewski – Sportowa SP nr 1 w Koszalinie;
- „Gościa Niedzielnego” Oddziału Koszalińsko-Kołobrzieskiego: Michał Liss – SP nr 10 w Koszalinie
- Gazety „Miasto”: Magdalena Ziółkowska – SP nr 4 w Kołobrzegu;
- Zarządu Miejskiego Ligi Ochrony Przyrody: Zosia Duda – SP nr 4 w Kołobrzegu;
- Zarządu Obiektów Sportowych w Koszalinie: Szymon Grzesiak – SP nr 3 w Koszalinie;
- Nagroda ufundowana przez Firmę „Plastelina”: Maciej Tkacz – SP nr 10 w Koszalinie;
- Nagroda ufundowana przez panią **Hanię Ziolek**: Marcin Wiśniewski – SP nr 10 w Koszalinie,
- Nagrody ufundowana przez **Janusza Chomątka** - mistrza świata w żonglerce piłką: Adam Łagoda i Daria Łyszcz – SP nr 5 w Koszalinie oraz Michał Grąbczewski – SP nr 7 w Koszalinie.

Małgorzata Theis – Szkoła Podstawowa nr 7 w Koszalinie

I. Ważniejsze informacje edukacyjne zamieszczone w „NE” w roku 2009

nr 1/47

- Zimowe autorefleksje redakcyjne – s.3.
- Ranking polskich szkół ponadgimnazjalnych – s.6.
- Przyzwoita edukacja, czyli jaka? – s.7.
- W marcu rusza IV edycja badania PISA – s.8.
- Czy jestem nowoczesnym, europejskim nauczycielem? – s.11.
- Filmoteka szkolna dla gimnazjów i liceów – s.12.
- Uczenie się jest nabywaniem doświadczeń – s.13.
- Nowy dyrektor CKE w Warszawie – s.14.
- Program komputerowy a style uczenia się. Artykuł, który warto przeczytać! – s.14.
- Nowy miesięcznik o pracy dyrektorów szkół - SEDNO – s.17.
- Jest nowy numer kwartalnika „Awangarda w Edukacji” – s.17.
- „Szkoła moich marzeń” - konkurs dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów – s.22.
- VII ogólnopolska wystawa marynistyczna w Galerii „Centrum” w Koszalinie – s.23-25.
- Indeks publikacji „Nauczycielskiej Edukacji” - 2008 – s.26-30.

nr 2/48

- Jak nowocześnie zarządzać szkołą? Ogólnopolska konferencja dyrektorów szkół – s.7.
- Wywiad z Mirosławem HANDKE - ministrem edukacji narodowej w rządzie Jerzego Buzka – s.8.
- Kto uczestniczy w programie KidSmart? – s.9.
- O projekcie OSO - „Optymistyczna Sfera Oświatowa” – s.23.
- Co znaczy nowoczesność w edukacji? – s.24.
- Informacje - nowości – konkursy – s.29-30.

nr 3/49

- Dyskusja o reformie edukacji trwa – s.3.
- Zaproszenie na konferencję pn. „Wszyscy jesteśmy nauczycielami języka polskiego” – s.7.
- Portfolio kompetencji kluczowych nauczyciela europejskiego – s.9.
- O równym dostępie do edukacji – s.11.
- Równa szkoła - wolna edukacja od dyskryminacji - s.13.
- Jak zostać innowacyjnym nauczycielem? - s.14.
- Modne edukacyjne serwisy internetowe – s.15.
- Nauczyciele z pasją - sylwetki koszalińskich nauczycieli – s.19-20.
- Nauczyciele na X Targach edukacyjnych CEN – s.21.
- Zaproszenie do nieodpłatnej prenumeraty serwisu o nowoczesnej edukacji – s.21.
- Dlaczego Polacy nie lubią książek? - s.22.
- Problem, który warto przemyśleć! - Otwarte zasoby przyszłości edukacji – s.24.
- „Nauczyciel i jego uczniowie” - nowa wystawa plastyczna w Galerii „Centrum” w Koszalinie – s.30.

nr 4/50

- Kto jest „Najlepszym wychowawcą” w zachodniopomorskim? – s.8.
- Jak się przygotować do wdrażania nowej podstawy programowej? - s.9.
- O nowym rozporządzeniu o dopuszczaniu do użytku szkolnego programów i podręczników - s.10.
- Uroczystość podsumowania konkursów 2008/2009 – s.11-12.
- Jak wypadł sprawdzian szóstoklasistów w zachodniopomorskim? - s.13.
- Jaka jest obecna polska młodzież? - s.13.
- Jakie są plany, dążenia i życiowe aspiracje młodzieży? - s.18.
- Ogólnopolski Konkurs Literacki „Szkoła moich marzeń” - s.22.

I. Ważniejsze informacje edukacyjne zamieszczone w „NE” w roku 2009 – cd.

nr 4/50 – cd.

- Kiedy będzie e-ocenianie? – s.23.
- Po co obniżać poziom testów językowych w gimnazjum? - s.23.
- Artykuł, który warto przeczytać! Andrzej BLIKLE, *Świat bez kar i nagród* - s.23.
- Formularz zgłoszenia do II edycji konkursu „Moje lato z H₂O” – s.27.
- „Koszalin i inne zakątki Polski” - nowa wystawa plastyczna w Galerii „Centrum” w Koszalinie – s.34-37.
- Wiersze Lidii NOWOSAD - s.38.

nr 5/51

- Konferencja CEN - „Wszyscy jesteśmy nauczycielami języka polskiego” – s.3.
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2009/2010 – s.4.
- O stosowaniu e-dzienników lekcyjnych - s.13.
- Jakie były nastroje nauczycieli przed 1 września 2009? - s.14.
- Różne informacje edukacyjne - s.14.
- XI Krajowa Konferencja Dyrektorów Szkół i Przedszkoli – s.21.
- Konkurs „Otwarta szkoła” - s.22.
- Opinie nauczycieli nt. egzaminów zewnętrznych - s.22.
- Seminarium rzeczoznawców MEN ds. recenzowania szkolnych podręczników - s.29.

nr 6/52

- Życzenia z okazji Dnia Edukacji Narodowej – s.3.
- Jak efektywnie organizować uczenie się w szkole? Propozycja dla nauczycieli – s.9.
- Statystyczny portret polskiego nauczyciela – s.10-11.
- Konkurs na pamiętnik, dziennik, reportaż z życia, refleksje... - "Miesiąc z życia nauczyciela" – s.16.
- Stopnie dla szkoły - od A do E – s.19.
- Nauczyciele doradcy metodyczni CEN w Koszalinie – s.21.
- Konkurs dla nauczycieli: Jak wdrażam treści nowej podstawy programowej? – s.23.
- Konkurs dla gimnazjalistów i licealistów „Złote Pióro Głosu” – s.23.
- Propozycja zajęć: „Edukacja dla rozwoju, odpowiedzialnej konsumpcji i sprawiedliwego handlu” - s.24.
- Ruszyła NAI - Nauczycielska Akademia Internetowa – s.25.
- Artykuł, który warto przeczytać! Prof. Andrzej Blikle: „Świat bez kar i nagród” – s.25.
- „Wystawa partnerska” malarstwa w Galerii „Centrum” w Koszalinie – s.26-28.
- W jaki sposób polska młodzież gospodaruje czasem wolnym? - s.29.
- „Wystrzałowa lekcja” - Konkurs na scenariusz z eksperymentem – s.30.

nr 7/53

- Życzenie na Boże Narodzenie i Nowy Rok – s.3.
- Artykuł, który warto przeczytać! MK, Skuteczny jak nauczyciel. Jeszcze raz o raporcie TALIS (...) s.6.
- Jakie są opinie Polaków o reformie edukacji? - s.7.
- Temat, który warto przemyśleć i zgłębić! Czym jest ludzka świadomość? – s.7.
- Komu i dlaczego potrzebne jest uczenie się o ludzkim mózgu? – s.13.
- OFERTA dla nauczycieli... - „Jak wdrażam treści nowej podstawy programowej?” – s.14.
- Konkurs „Otwarcia na zmiany” – idea i regulamin – s.15.
- Jakie są plany, dążenia i aspiracje młodzieży? – s.17.
- Co przeszkadza nauczycielom prowadzić doświadczenia na lekcjach? – s.17.
- Rozmowy o języku polskim – nauczycielskie głosy – s.20.
- Funkcje zawodowego doskonalenia nauczycieli – s.21.
- Ogólnopolski Tydzień Kariery – s.23.

II. Wywiady z ciekawymi ludźmi przeprowadzone w roku 2009

1. O edukacji, kreatywności i poznawaniu siebie. Rozmowa z **Teresą Kosiarek** - redaktor naczelną „TRENDY - Uczenie się w XXI wieku” z CODN w Warszawie – „NE” 2009 nr 2/48, s.4-5.
2. - Komu służy recertyfikacja „Partnerskiego przedszkola”? Rozmowa z **Anną Kondraszuk** - dyr. P-35 – „NE” 2009 nr 3/49, s.4-6.
- 3 O dobrych pomysłach i innowacjach w SUS. Rozmowa z **Beata Korbak** - koordynatorką projektu SUS – „NE” 2009 nr 3/49, s.16-18.
4. O szkolnym wychowaniu i nowoczesności nauczyciela. Rozmowa z Małgorzata Sandułow - „Najlepszym wychowawcą zachodniopomorskiego”, nauczycielką SP nr 18 im. Jana Matejki w Koszalinie – nr 4/50, s.4-5.
5. O dobrej szkole i nowoczesności edukacji. Rozmowa z **Leopoldem Ostrowskim** - dyrektorem Gimnazjum nr 6 w Koszalinie – „NE” 2009 nr 6/52, s.4-5.
6. O nowoczesności i kreatywności edukacji oraz nauczyciela. Rozmowa dr. **Janem Kropiwnickim** - redaktorem naczelnym czasopism „Nowe w Szkole” (...) oraz kwartalników CKE w Warszawie – „NE” 2009 nr 7/53, s.4-5.

Opracowanie – Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji”

Plastyczna praca dziecka świetlicy (fot. A. Paczkowski)